

XI. NEMZETKÖZI ÉS XVIII. ORSZÁGOS INTERDISZCIPLINÁRIS GRASTYÁN KONFERENCIA

Rezümék

(Szerkesztette: Tóbi Melinda Réka)

Időpont és helyszín:

2018. április 9-10.

PTE BTK, Pécs, Ifjúság útja 6.

ARNDT BERNADETT

PTE BTK pszichológia MA II. évfolyam

Témavezető: Dr. Révész György, egyetemi tanár

Vizuális esztétikai döntéshozatal vizsgálata egyszerű geometriai ábrák téri kompozíciójában
(*A study of visual aesthetic processing in the spatial composition of simple geometric figures*)

Az észleléskutatás eddigi eredményei alapján vannak olyan objektív vizuális jellemzők, amelyek hozzájárulnak egy forma szépként való észleléséhez. Ilyen például az egyensúly, a szimmetria, a tömörség, az összetartás és a komplexitás, azaz a figurális jóság elvei. Emellett az esztétikai döntéshozatalra előzetes kutatásaink alapján nagy befolyással lehet a látott képek való jelentésadás és az egyénre jellemző látásmód is.

Tanulmányunkban egyszerű kompozícióalkotó feladatokon keresztül vizsgáljuk e három tényezőt. Ehhez művészeti képzettségű és nem művészeti képzettségű egyetemi hallgatókkal végeztettünk el két egyszerű kompozícióalkotó feladatot: egy jó/szép és egy rossz/csúnya kompozíciót kellett készíteniük. A két feladat összehasonlításából következtettünk a figura objektív tényezőinek hatására, a képek tartalmi elemzéséből az asszociált jelentés hatására, míg a két csoport képeinek összevetésével a látásmódból adódó eltérésekre az esztétikai ítéletet illetően. A kapott eredmények alátámasztják, hogy a figurális jóság szempontjainak megjelenése jelentősen hozzájárul a hétköznapi szemlélő esztétikai ítéletéhez. A művészi látásmód is sok esetben igazodik a figurális jóság elveivel (szimmetria, egyensúly), azonban vannak objektív szempontok, amiket felülír (pl. bonyolultság). A tartalom tekintetében is kimutattuk az elvárt hatást, mi szerint az átlagos befogadó számára az a szép, ami valamit ábrázol, leképez, míg a művészi látásmód számára inkább a tulajdonított jelentés, a kiváltott hatás van meghatározó befolyással az esztétikai ítéletre. Eredményeink illeszkednek a kurrens szakirodalom modelljeibe.

According to the existing research results on the field of visual perception, there are certain objective features, which contribute to the judgement of beauty. These are balance, symmetry, stability, integrity and complexity - also known as the complements of „figural goodness”. Furthermore, based on our pre-studies, meaning-attribution and artistic perception can influence the aesthetic judgement as well. To test the effect of the mentioned three variables, participants of two groups (artists and control) have made two simple compositions, a beautiful/good and an ugly/wrong. By comparing the two tasks (good/bad composition), we drew conclusions about the role of figural goodness, by comparing the two groups (artist/control) about the role of artistic perspective, and finally, by comparing the given titles (concrete/abstract content) about the role of the meaning. Our results confirm the importance of the objective features in the process of aesthetic appreciation. Artistic perspective adjust to some traits of figural goodness (symmetry and balance), but it also overwrites some of them (for instance complexity). The expectations about the effect of meaning were fulfilled: ordinary recipients find pictures which are depicting something more beautiful, while artist students seemed to make their aesthetic judgement based on the evoked impression and associated meaning. These results fit in the current theoretical framework of experimental aesthetics.

BÁBINDELI CINTIA, VICENA VIKTÓRIA

PTE ÁOK, általános orvos III. és IV. évfolyam

Témavezetők: Prof. Dr. Reglődi Dóra egyetemi tanár

Prof. Dr. Módos László egyetemi tanár

PAC1 receptorok jelenlétének vizsgálata humán corneában

A hipofízis adenilát cikláz aktiváló polipeptid (PACAP) egy, a szervezetben széles körben elterjedt neuropeptid, melynek többféle hatása ismert. Többek között általános sejtvédő hatásokkal rendelkezik, így fontos szerepet tölt be regenerációs folyamatokban. Ezt igazolták már exogén és endogén PACAP esetében is állatkísérletekben. Endogén hatásai elsősorban PACAP génhiányos egerek vizsgálatából ismertek. A PACAP előfordul a szem szöveteiben is ahol erős retinoprotektív hatásokkal rendelkezik. PACAP hiányában a retina nagyobb fokú károsodással reagál toxicus és ischemiás károsodásban, illetve korai öregedési jelek figyelhetők meg. A PACAP fokozza egérben a szaruhártya regenerációját is, valamint hiányában csökkent könnytermelés, a cornea hyperkeratinizációja és homályosodása figyelhető meg. Humán adatok azonban nem ismertek. Célunk volt a PACAP specifikus receptorának vizsgálata humán cornea mintákban, illetve különböző betegségekben a stroma keratocyták PAC1 receptor expressziójának összehasonlítása.

Kísérleteinket műtét során eltávolított humán corneákon végeztük. A rutin haematoxylin-eosin festésen kívül PAC1 immunhisztokémiai festést végeztünk. A metszeteken adott nagyságú területen megszámoltuk az immunpozitív keratocyták számát, az összehasonlítást pedig t-testtel végeztük.

Vizsgálataink során kimutattuk, hogy a normál hám alsó részében és a cornea endothelben van PAC1 jelölődés minden esetben. Normál esetekben a stroma egyáltalán nem, vagy minimális mértékben mutat PAC1 receptor expressziót, míg re-graftban és egyéb gyulladásos kórképekben számos keratocytá festődik.

Eredményeink azt mutatják, hogy a PAC1 receptor expresszálódik a cornea epithelben és endothelben, a stromában pedig a PAC1 receptor expressziót mutató keratocyták száma szignifikánsan nő a cornea gyulladása esetén, mely alapján feltételezzük, hogy a PACAP szerepet játszik a regenerációs folyamatokban.

BAROS-GYIMÓTHY ESZTER MÁRTA

PPKE-BTK Történelemtudományi Doktori Iskola, Társadalom-és Életmódtörténeti Műhely,
(abszolutóriumot szerzett)

Témavezető: Jánokiné Újváry Zsuzsanna, egyetemi docens

A halandóság egy 18. századi mezővárosban

A történeti demográfia viszonylag elhanyagolt részterülete a halandósági vizsgálatok, ahogy arra többek között Faragó Tamás és Benda Gyula is rávilágított. A mellőzés okai közül kiemelkedik a források, a temetési anyakönyvek hiányos vezetése, illetve a feljegyzések feldolgozására kialakított rendkívül munkaigényes családrekonstrukciós kutatási módszer. Ebből kifolyólag is elsősorban egy-egy település – pl. Keszthely, Miskolc, Pozsony, Óriszentpéter, illetve régió – pl. Pest megye halandósági modellje ismert. A század elején és közepén pusztító pestis után a régi típusú demográfiai járványok már eltűntek Magyarországról, azonban az országos és a lokális krízisek mértéke és az életben maradottakra gyakorolt hatása területenként, településenként, vallásonként és társadalmi rétegenként eltérő lehet.

A kutatásom középpontjában a gömör megyei mezőváros, Csetnek evangélikus (1684 – 1807) és katolikus (1735 – 1807) matrikulái állnak, amelyek bejegyzéseit a családrekonstrukciós módszer alkalmazásával dolgozom fel a disszertációmban. Az anyakönyvi bejegyzésekből nem csupán a mezővárosban lakó magas számú nemes és iparos magatartását tudjuk rekonstruálni, hanem a két egyházhoz tartozó 11 filiában élőkét is.

Az előadásomban arra keresem a választ, hogy milyen mértékű volt a csecsemő és gyermekhalandóság az egyházközségekben? Milyen arányban álltak a születések és a halálozások? Hogyan változott a várható élettartam a század folyamán? Milyen volt a halálozások szezonálisága? A halálokok feltüntetése nem következetes az anyakönyvekben, így a magas halálozással járó évek halottainak korösszetételéből próbálom a kiváltó okokra rávilágítani. Mekkora volt az életük végéig házasságot nem kötők aránya? Hogyan hatott egy gyermek vagy házastárs elvesztése az életben maradottak viselkedésére, változott-e a termékenység egy járvány után, mekkora mértékben házasodtak újra az özvegyek Csetneken?

BARTÓK ZOLTÁN

PTE BTK néprajz MA II. évfolyam

Témavezető: Prof. Dr. Vargyas Gábor, egyetemi tanár

Emberies állatok, állatias emberek: újpogány együttesek állatszimbolikájának vizsgálata

Előadásomban hazai és külföldi újpogány zenekarok dalszövegeiben megjelenő állati szimbólumokat vizsgálom a szemiotika perspektívájának alkalmazásával. A modern nyugati társadalom „újravarázsiasításának” folyamatába illeszkedően megjelenő újpogány szellemi irányzat a többségi társadalomhoz képest radikálisan más kapcsolatot közvetít emberek és állatok között, amelyre a természet vallásos tisztelete, valamint az emberi és állati világ határainak eltűnése jellemző.

Kutatásomban azt tárom fel, hogy miképp jelenik meg ez az újfajta kapcsolat az újpogány művészet egyik legfontosabb médiumában, a zenében. Ehhez a Wicca, az Ásatrú és a magyar ősvallási ihletettségű, elsősorban a neofolk és a metál műfajába sorolható együttesek szövegeiben megjelenő állati szimbólumokat, állati reprezentációkat hasonlítom össze, külön figyelmet fordítva arra, hogyan használják fel az állatalakokat az emberi társadalomról szóló tartalmak közvetítésére, valamint, hogyan ruházzák fel az állatokat emberi tulajdonságokkal. Az állatszimbólumok előfordulásának számszerűsítésével továbbá egy olyan „elképzelt” fauna is megalkothatóvá válik, amelynek vizsgálata révén az állatokról való kulturális koncepciók bizonyos tendenciái is körvonalazhatóak, úgy, mint a természetfeletti, mitológikus szerepű állatok nagyszámú megjelenése, továbbá a vadállatok, főképp a vadon élő emlősök és madarak dominanciája.

A téma kapcsán olyan, a kutatásban felmerülő problémacsoportokat is érintek, mint az állatok személyiségének a kérdése, vagy az emberek és állatok kapcsolatának antropológiai vizsgálatának a lehetősége. Végezetül amellet érvelek, hogy az állatok az emberi társadalmak „kulcs metaforáinak” tekinthetők, a róluk való kulturális képzetek mélyebb megismerése.

BÉRCESI RICHÁRD

történész

Témavezetők: Vörös Katalin, egyetemi tanársegéd

Dr. habil. Huszár Zoltán PhD, egyetemi docens

Az Első Dunagőzhajózási Társaság legfontosabb épített örökségei a pécsi bányavidéken- Az ideiglenes ipari műemléki védelem alatt álló emlékek

Az előadás az Első Dunagőzhajózási Társaság (DGT) napjainkban is látható, legfontosabb ipari műemlék jellegű objektumait mutatja be: a mecsekszabolcsi I. (Szent) István-aknát, valamint ikertestvérét, a pécsbányatelepi gróf Széchenyi István-aknát.

Az előadó arra a kérdésre próbál a szakirodalmi, levéltári, valamint sajtóanyag segítségével, digitális anyagok felhasználása nyomán választ adni, hogy miért mondható el a bemutatott épületek kapcsán, hogy az 1920-as évekbeli átadásuktól egészen az 1990-es évek elejei bezárásukig Magyarország legmodernebb ipari létesítményei között tartották őket számon? Képviselek-e, és ha igen, akkor milyen jellegű építészeti-, ipar-, és gazdaságtörténeti értéket képviselnek? Milyen hasznosítási tervek születtek a jövőjükre nézve, és mi lett a sorsuk? Milyen okok miatt érdemelték ki a védelmet? Miért fontos a megőrzésük az utókor számára?

BÉRES SÁNDOR

ELTE BTK néprajz doktori III. évfolyam

Témavezető: Dr. Mohay Tamás, egyetemi docens

A juhásszá válás régen és ma

„Vannak még juhászok?” Gyakran teszik fel az emberek, sokszor néprajzzal foglalkozók is ezt a kérdést nekem, mikor elmondom, hogy doktori témámban napjaink juhászatával foglalkozom. Fő kérdésfelvetésem, mi az oka annak, hogy a juhászság a mai napig sok tekintetben továbbélő életforma csoportnak tekinthető, miközben ők modern világunk egyik legarchaikusabb közössége? Úgy gondoltam a válasz kulcsát a juhásszá válás folyamatának tanulmányozása adhatja a kezembe.

Kutatásaim még 2007-ben kezdődtek, amikor a pécsi egyetem néprajz-történelem szakos hallgatójaként elszegődtem öt hónapra juhászbojtárnak egy Fejér megyei birkatartóhoz. Feladatomban tartottam, hogy a résztvevő megfigyelésen alapuló terepmunka módszeren túlmutatva visszatérjek a néprajz egyik elsődleges terepmunka módszeréhez, „belenevelődéshez”. Ennek lényege, hogy a kutató nem külső szemlélőként tartózkodik a terepen, hanem célja az adott közegbe való sokoldalú beilleszkedés, amelynek során a kutatói identitás részleges feladásával és a befogadó közeg identitásának felvállalásával olyan új kutatói minőség teremthető, ahol a kutató és a kutatott tudása egy személyben egyesül. Így a belső szemlélődést és cselekvést egyszerre végző kutató már nem csak kérdezhet, hanem válaszolni is képes vizsgálatai során, sőt alakítójává válik a történéseknek az elsajátított törvényszerűségek alapján. A terepmunka tapasztalatai azóta kiegészültek archív néprajzi gyűjtések és egyéb kutatópontokon folytatott terepmunkák anyagaival.

Vizsgálataim során azt tapasztaltam, hogy a juhászatnak van egy sajátos összetett tanítási illetve belenevelési rendszere, amin gyakorlatilag mindenki átesik, aki juhász lesz. Ez vagy kisgyermekkorban kezdődik, vagy pedig a felnőtt a kisgyermek státusába kényszerül vissza a tanulás során. Egy kívülről érkező felnőtt a szó szoros értelmében kezd új életet, nem elsősorban a viszonylag könnyen elsajátítható munkafolyamatok miatt, hanem azért, mert a belenevelődés során egész lénye, viselkedése, érzelmi élete, jelleme átformálódik többé vagy kevésbé. Előadásomban az átformálódás egyes állomásait mutatom be és értelmezem együtt kezelve a történeti és jelenkori adatokat, elsősorban azért, hogy érzékelhetővé váljon a juhászélet történelembe rejtett időtlensége.

BIRÓ ERIK

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Dr. Lábadi Beatrix, egyetemi adjunktus

Internet- és online játékfüggőségre való hajlam a temperamentum- és karakterfaktorok, illetve az „visszatérési gátlás” vizsgálat függvényében

Kutatásom egy része az internet-, illetve a játékfüggőség mértékét hivatott kvantifikálni az ember személyiségének temperamentum- és karakter faktorai kapcsán. Másrészt a „visszatérési gátlás” (Inhibition of Return, IOR) vizsgálatból kiderülhet, hogy változik-e a céljel észlelése és az adott reakció az alapján, hogy a személy milyen mértékben „problémás játékos”.

A vizsgálat során az internetfüggőséget a Problémás Internethasználat Kérdőívvel (PIUQ), a játékfüggőség mértékét a Problémás Online Játék Kérdőív (POGQ) segítségével, a személyiségjellemzőket a Cloninger-féle Temperamentum és Karakter Kérdőívvel (TCI) vizsgáltam. Majd az IOR program segítségével felmértük a reakcióidőbeli változást a POGQ összpontszámok alapján.

Feltételezem a magasabb mértékű internetfüggőség és a TCI Önirányítottság, Együttműködési készség dimenziók közti negatív, illetve a Transzcendenciaélmény kapcsán fellépő pozitív irányú összefüggést. Valamint, akik hajlamosabbak az online játékokkal kapcsolatban addiktívvá válni, azok magas Újdonságkereséssel, magas Jutalomfüggőséggel, illetve alacsony Önirányítottsággal rendelkeznek. Végül feltételezéseim szerint a nagymértékben játékosok az IOR programon rövidebb reakcióidővel válaszolnak majd a céljel megjelenésére, mint akikre nem igazán jellemző a függőség megléte.

Eredményeim szerint az internetfüggőségre való hajlam alacsony önkontrollal, alacsony empátiás készséggel és transzcendenciaélménnyel függ össze. A játékfüggésre való hajlam hipotézisemmel ellentétben fordított arányú összefüggést mutatott az Ártalomkerülés, egyenes arányú összefüggést mutatott az Önirányítottság TCI dimenzió mentén. A nagymértékű játékoshasználat elősegíti az összetett vizuális információfeldolgozás fejlődését, így az IOR programon is alacsonyabb reakcióidővel oldották meg a feladatot a kísérleti személyek.

A jövőben meg lehetne figyelni a korcsoportok és a nemek közötti különbségeket, illetve ki lehetne térni külön a játékosok motivációs aspektusainak mérésére is.

CSÁSZÁR ANDREA MÁRIA

PTE BTK szabadbölcsezet BA IV. évfolyam

Témavezető: dr. Weiss János, egyetemi tanár

Biográfia mint filozófiai önéletrajz – Hannah Arendt (ön)életrajzírásainak problematikájáról

„Mintha Rahel mint Rahel sem a Maga érdeklődését, sem a Maga szeretetét nem nyerte volna el, úgy tűnik, mintha csak alkalmat szolgáltatna magának arra, hogy valami lényegibbről beszéljen” – írja Karl Jaspers Hannah Arendt-tel folytatott levelezésében a *Rahel Varnhagen. Egy német zsidó nő élete a romantika korából* című kötet kapcsán, jellemezve azt a korántsem egyértelmű helyzetet, mely szerzőjének és főhősének kapcsolatát ábrázolja. Hannah Arendt a XX. század egyik legjelentősebb politika - és társadalomfilozófiai gondolkodója, számtalan filozófiai, politikai és besorolhatatlan műve közül előadásomban a *Mi, menekültek* című esszéivel és a *Rahel Varnhagen. Egy német zsidó nő élete a romantika korából* című biográfiával foglalkozom.

Jelen munka azon állítás igazolására tesz kísérletet, miszerint a két mű esetében a rejtett önéletrajz és a filozófiai önéletrajz lehetősége együttesen áll fenn, s mint az arendt-i identitáskeresés, önazonosság megtalálás eszközei értelmezhetők. Arendt valóban egy romantika korabeli élettörténetbe csomagolta a jelenkori társadalom és asszimiláció problémáit, megoldásait vagy épp feloldhatatlanságait? A Rahel-biográfia egyben Hannah Arendt filozófiai önéletrajza is?

A kutatás célja az Arendt-i életmű egy szeletének, az önéletrajzírásainak behatóbb vizsgálata, feltárása, mely ugyanakkor fontos társadalmi aspektussal is bír, ugyanis az asszimilációra adható válaszok vizsgálata, azok értelmezése és menekült-lét(ezés) jelenkorban is fennálló problémája egyúttal egyetemes, univerzális korjelenségként is teljes mértékben vizsgálható.

DERGEZ ILDIKÓ

PPHF, teológia MA V. évfolyam

Témavezető: Dr. Kovács Gusztáv, főiskolai rektor

Ízek, imák és zöldségek - Ellen G. White látomása az egészséges életéről

Előadásomban az Amerikában megszülető Hetednap Adventista Egyház legmeghatározóbb személyiségének Ellen G. White-nak (1827-1915) az egészségügy és az egészséges táplálkozás terén gyakorolt hatását ismertetem művein keresztül.

White-ot egyháza a prófétálás isteni adományával megajándékozott emberként tiszteli. Számos Isten által sugalmazott látomást tulajdonítanak neki, melyek között egyik legjelentősebb az ún. „Egészségügyi reform” látomása. Ez jelentős hatást gyakorolt egyháza arculatára, illetve az amerikai egészségügyre, közvetve pedig az orvostudományra egyaránt.

White figyelemmel kísérte az egyházában tevékenykedő lelkészek és misszionáriusok mindennapi munkáját, lévén hogy férje és ő maga is komoly missziós tevékenységet folytatott világszerte egyháza égisze alatt. Ezek hatására vette észre, hogy milyen komoly összefüggések vannak az ember táplálkozása, lelki állapota, fizikuma, és közérzete között. Tapasztalatai és látomásának hatására alkotta meg a Bibliában is olvasható étkezésre vonatkozó szabályokat. Ezek később egyháza híveinek számára irányelvekké váltak, melyek a későbbiekben világszerte is ismertek lettek.

A fentiek fényében előadásomban ismertetem White táplálkozási szabályai közül a legfontosabbakat: a húsfogyasztásra, a kávé és tea valamint az alkohol fogyasztására vonatkozó irányelveit. Vajon mennyire számított úttörőnek egészségügyi reformja, illetve mennyire van hatása napjainkra az egészséges életmód területén folytatott munkája? White írásainak tanulmányozása alapján arra a következtetésre jutottam, hogy a Hetednap Adventista Egyház ugyan létszámát tekintve kis egyháznak számít (ca. 12 millió fő világszerte), mégis Ellen G. White személye és munkássága - többek között az egészséges életmód terén végzett tevékenységének köszönhetően - világviszonylatban is meghatározóvá vált az egészségügy terén.

FEHÉR PETRA

PTE BTK osztatlan angol-történelem tanár IV. évfolyam

Témavezető: Dr. Rab Virág PhD, adjunktus

Pécsi Egyetemisták Ösztöndíjjal az Egyesült Államokban a Hidegháború idején

A hidegháborús időszakban tíz egyetemi polgár vett részt elsőként, egy egyéves amerikai részképzésben. Célom, hogy az 1980-as évek magyar felsőoktatás-politikai helyzetének vázát megismerve el tudjam helyezni egyetemünk 1986/87-es tanévvel kezdődő külföldi programját. Második központi kérdés maga a kialakult együttműködés elejétől a végéig. Fontosnak tartom megismerni a résztvevőket és élményeiket; az utazás feltételeit és körülményeit valamint az eltöltött tanév résztvevők világnézetére gyakorolt hatását. Kutatásomhoz elsődleges forrásként a Magyar Szocialista Munkáspárt (MSZMP) kormányzása idején hozott törvényeket, valamint a Belügy- és a Művelődési Minisztérium (MM) rendeleteit használom fel, melyek mellé adalékkul szolgálnak az MSZMP kongresszusok jegyzőkönyvei. A PTE Rektori Levéltárában talált dokumentumok tájékoztatnak arról, hogy az érdeklődések az USA legkülönbözőbb egyetemeire terjedtek ki.

Emellett, az oral history módszertanát alkalmazva, a résztvevőkkel készített interjúk is kiemelendő szerepet játszanak vizsgálódásomban. A PTE egyetemtörténeti publikációi is elhanyagolhatatlan segítséget nyújtanak kutatásom mélyítéséhez, mely mellett a szakirodalom áttekintése is kulcsfontosságú. A részképzés körülményeinek és részleteinek megismerése után levonható a következtetés, hogy a program jól beleillik a PTE nyolcvanas évekbeli modernizációjába, a Tanárképző Kar első programújításaiba. A résztvevőket a Soros Alapítvány ösztöndíja is segítette abban, hogy a legújabb szakmai és technikai tudást szerezzék meg, miközben az Amerikában eltöltött tanév számottevő változást generált a diákok életszemléletben. A téma azért releváns, mert napjainkban számtalan lehetőség áll a diákok előtt, hogy a világ bármely táján tanuljanak, tapasztalatot szerezzenek. Történelmileg fontos tudnunk, mikor, hol, kikkel és milyen formában kezdődött az egyetemközi élet Amerika irányába. Az interjúkból továbbá kiderül, hogy egy ilyen jellegű program az életre nevel, és nyitottabb szemléletet alakít ki. Gyümölcsöző úgy az önbizalom, mint a szakmaiság szempontjából tehát az 1986/87-es program mintaként szolgálhat egyetemünk mindenkor hallgatói számára, ösztönző ereje számításba veendő.

FUCHS VIVIEN

PTE ÁJK jogász, III. évfolyam

Témavezető: Prof. Dr. Tóth Mihály, egyetemi tanár

Az öngyilkosságban közreműködés, mint sui generis bűncselekmény

A sui generis bűncselekmények nem túl gyakoriak a büntető törvénykönyvben, csak kivételesen rendeli büntetni a törvényhozó, ha ezt annak nagyfokú társadalomra veszélyessége indokolja. Így tett, amikor az élet, testi épség és egészség elleni bűncselekmények kategóriájába tartozó tényállást, az öngyilkosságban közreműködést megalkotta, amely előadásom témája.

Némely esetben összemosható a passzív eutanáziával, a kettő közötti különbségre is kíváncsiak lehetnek előadásomban. A hatályos Btk. 162.§-ának egyes minősítési kérdéseit, kriminalizálásának okait, a bírói gyakorlatban felmerült problémáit, aktuális vonatkozásait vizsgálom. Ezen belül a hazai és nemzetközi tendenciákat, szabályozási megoldásokat. Az internet szerepét a szuicid cselekményekben szintén megvilágítandó kérdésnek tartom, jelentős figyelmet szentelve a közösségi oldalak erre ösztönző hatásaira.

Kutatási módszerem mind kvantitatív, mind kvalitatív jellegű, a témával kapcsolatos statisztikai adatokat és ténymegállapítások egyaránt magába foglaló. Főként írott forrásokból dolgozom, a téma neves képviselőinek állásfoglalásait gyűjtöm össze, és elemzem. A közöttük lévő egyes ellentétek feltárására, illetve összevetésére ugyancsak törekszem. Mindezekben témavezetőm lesz segítségemre, aki szakmai tudásával nagymértékű támogatást tud nyújtani.

Céлом a témakörrel mélyreható és széles palettájú munka létrehozása, amit a jövőben akár saját magam, akár mások számára eme terület tanulmányozásához hasznos segédletet nyújt. Nem elképzelhetetlen az sem, hogy a későbbiekben egy még bővebb, átdolgozott változat szolgál szakdolgozatom alapjául. Ezenfelül szeretném, ha munkám valamely szakmai fórumon is megjelenhetne.

GAÁL GABRIELLA

PTE BTK osztatlan magyar-történelem tanár. IV. évfolyam

Témavezető: Dr. Böhm Gábor egyetemi adjunktus

Pixeles puzzle-darabok. Tóth Krisztina: Pixel.

Az előadás a *Pixel*ben megfigyelhető, a test narratív–poétikai alakzatainak elemzésére irányul. A bemutatott novella elemzések révén igazolható, hogy a kötetben megjelenő (szöveg)test kétféle testtípus jellemzőit foglalja magába. Az egyik a *megkülönböztetett testek* halmaza, ilyenek azon szereplői testek, amelyek elsődlegesen negatív előítéleteket váltanak ki másokból. Az előítéletek felszínre hívása a nemi másság vagy rasszista jegyek alapján történhet. A kiemelt novellák által az is bemutatásra kerül, hogy a narrátor hogyan alkalmazza a közszolgálati médiában is használt előítéletességet hordozó kódolt nyelvi eszközöket, azaz, hogyan konstruálódik a hírekben közölt szegénység vagy roma ábrázolás. A történetek, ahogy a közszolgálati média híreinek tudósításai is igyekeznek a látszólagos korrektségre, de a sorok mögött, a nyelvi kategóriákkal rasszista és diszkriminatív koncepciók bújnak meg, amelyek a rejtett rasszizmust legitimációhoz segítik. Erre hívják fel az olvasó figyelmét a novellák, ezt a folyamatot próbálják meg értelmezni és tudatosítani. A narrátor a folyamat bemutatásával felszabadítja a kirekesztett testeket és újra identitással ruházza fel őket, akik rendelkeznek saját történettel. A másik testtípust a *hétköznapi testek* alkotják, melyek a testrészek közötti hierarchikus viszonyokat jelenítik meg. A szereplők mégis is egyenértékűvé válnak, mert a látszatra egészséges emberek is valamilyen hiánytól szenvednek, nem különbek a valódi fizikai hiánnyal küszködő társaiknál: a hiány megteremti a (szöveg)testtöredékek közösségét.

A kötet izgalmas kihívást jelent; lehetőség nyílik kirakni egy „pixeles” puzzle kép darabjait, ahol minden puzzle-darab külön életet él, akárcsak a testrészek, mégis kapcsolódnak egymáshoz, együtt alkotnak egy egészet, egy (szöveg)testet.

GÁBRIS FANNI

PTE ÁOK általános orvos VI. évfolyam

Témavezető: Dr. Kellermayer Zoltán, rezidens orvos

MAdCAM-1 hiányos egerek perifériás nyirokcsomóinak sejtösszetétele és addresszin mintázata

A perifériás nyirokcsomók embrionális fejlődése a nyirokszövet indukáló sejtek (LTi) és a nyirokszövet organizáló (LTo) sejtek kölcsönhatásán alapszik. Az LTi sejtek a felszínükön lévő $\alpha 4\beta 7$ integrin által kapcsolódnak ligandjukhoz, a mukozális vaszkuláris addresszin sejtadhéziós molekulához (MAdCAM-1), mely az LTo sejtek felszínén fejeződik ki. Ezen kölcsönhatás révén vándorolnak az LTi sejtek a fejlődő nyirokcsomó előtelepbe. Korábban kimutattuk, hogy MAdCAM-1 hiányos egerekben is kifejlődnek perifériás nyirokcsomók. Jelen munkámban ezek stromális szerkezetét és LTi-sejtjeit elemeztem részletesebben.

4 napos, 7 napos és felnőtt C57BL/6 és MAdCAM-1^{-/-} egerek perifériás nyirokcsomóit izoláltuk. Immunfluoreszcens szövettani festésekkel elemeztük a nyirokcsomók stromális szerkezetét és B-sejt kemoattraktáns (CXCL13) mintázatát. Áramlási citométerrel az LTi sejtek, a helper T (T_H) és citotoxikus T (T_C) sejtek arányait és addresszin mintázatait ($\alpha 4\beta 7$ és L-selectin [CD62L]) elemeztük.

Felnőtt MAdCAM-1^{-/-} egér perifériás nyirokcsomóiban megtartott volt a T:B szegregáció és a vad típushoz hasonló CXCL13 kemokin profilt és stromális szerkezetet láttunk. 4 napos MAdCAM-1^{-/-} egerek perifériás nyirokcsomóiban a vad típusú egerekhez képest kevesebb LTi sejtet találtunk és ezek nagyobb mértékben voltak $\alpha 4\beta 7^+ / CD62L^-$ fenotípusúak. Ezzel szemben 7 napos MAdCAM-1^{-/-} egérben a vad típushoz képest magasabb LTi sejt frekvenciát észleltünk, és ezek $\alpha 4\beta 7$ helyett inkább CD62L receptort expresszáltak. Mind 4 napos, mind 7 napos korban mindkét genotípusban az érett T_H és T_C sejtek nagyrészt CD62L⁺ fenotípussal rendelkeztek.

Összességében eddigi eredményeink azt mutatják, hogy a MAdCAM-1 hiány a nyirokcsomók sejtösszetételét befolyásolja. Az LTi-sejtek $\alpha 4\beta 7^+ / CD62L^-$ profilja alapján az $\alpha 4\beta 7$ -nek egy alternatív, eddig ismeretlen endotheliális receptorát feltételezzük, mely átveszi a MAdCAM-1 szerepét. Mindennek a krónikus gyulladások során látható ektópiás nyirokszövet-fejlődésnél lehet fontos patogenetikai szerepe, és esetleges terápiás jelentősége.

AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-17-2-I KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT

GUTH KITTI

PTE ETK, népegészségügyi MSc, II. évfolyam

Témavezető: dr. Mikó-Baráth Eszter, adjunktus

Térlátás vizsgáló szoftver tesztelése

Bár Magyarországon jelenleg a térlátás vizsgálata is részét képezi a védőnői szűréseknek, az alkalmazott módszerek megbízhatósága bizonyítottan alacsony. Kutatócsoportunk célja egy olyan egyszerűen használható, web alapú szűrőszoftver fejlesztése, melynek segítségével minden előképzettség nélkül, a világ bármely pontjáról, bármilyen PC-n vagy okos eszközön megbízhatóan elvégezhető a kisgyermekek térlátásának szűrése egy egyszerű, vörös-cián színszűrős szemüveg segítségével.

Ebben random pont sztereogramok és ún. Snellen-E optotípek vannak segítségünkre, melyeket véletlenszerű sorrendben, négy orientációban, három különböző denzitáson, két dinamika típusban és két eltérő elrendezésben jelenítünk meg szoftverünkben. Számítógép által generált ábráink ideális esetben csak a szűrőszemüveg segítségével, ép térlátás mellett láthatóak. A szoftver automatikusan menti a vizsgálatok paramétereit, az önkéntesek találati arányait a Bernoulli-valószínűség ($p < 0,001$) alapján számítja ki.

A jelenlegi, tesztelési fázisban 46 fő felnőtt önkéntes bevonásával arra szeretnénk volna választ kapni, hogy valóban csak a szűrőszemüveg használatával láthatóak-e a megjelenített ábráink, valamint hogy a szűrés időtartama alatt fennálló körülmények hatással vannak-e önkénteseink teljesítményére. Alanyaink csak a szűrőszemüveg használata mellett értek el határérték feletti találati arányt. A szűrés körülményeit, mint a szoba megvilágítását, az alkalmazott eszközt, és a szűrés során viselt saját szemüveget is összevetettük a kapott találati arányokkal. Mindegyik változó esetében azt az eredményt kaptuk, hogy köztük szignifikáns összefüggés nincs, tehát egyik vizsgált körülmény sem volt hatással az eredményekre. Így tehát elmondható, hogy a körülmények nem befolyásolják a szűrés eredményét.

Reményeink szerint a fejlesztés végeztével egy egyedülálló, megbízható és platformtól független szűrőprogram áll majd számos kisgyermekes család rendelkezésére a binokuláris látás defektusainak korai szűrésére.

GYUOK GORDANA

ELTE BTK, Irodalomtudományi Doktori Iskola (abszolutórium előtt áll)

Témavezető: Dr. Menczel Gabriella, egyetemi docens

A nőiség vizsgálata Diamela Eltit narratívájában

A Pécsi Tudományegyetemen szereztem esztétika és spanyol nyelv és irodalom szakos diplomát, tanulmányaimat pedig az ELTE Irodalomtudományi Doktori Iskolájában folytattam. Kutatási területem a modern latin-amerikai irodalom, kiemelten a női szerzők, női identitás vizsgálata. A Spanyol Tanszék doktori programjában ezt a témát még senki nem vizsgálta korábban, szívesen készítenék fordításokat is a későbbiekben az általam vizsgált szövegekről, hiszen még egyáltalán nem, vagy csak nagyon kevés magyar nyelvű fordítás jelent meg latin-amerikai női szerzők műveiből. Ezzel az előadással szeretnék egy chilei szerzőt bemutatni, aki nálunk még kevésbé ismert, azonban megítélésem szerint érdemes megvizsgálni műveit itthon is.

Diamela Eltit (1949) chilei író nő napjaink nemzetközileg is elismert szerzője, számos irodalmi díjjal kitüntették alkotásaiért, hazájának egyik kiemelkedő alkotója. Nem csak szépirodalmi alkotásokat publikál, számos esszé és cikk is olvasható tőle, melyek többségében Chile sajátos politikai helyzete, a diktatúra alatti elnyomás és hatalmi visszaélések, majd az azt követő időszak problémái merülnek fel. Nagyfokú szociális érzékenység jellemző az írónőre, az emberi jogok védelmezője, különös tekintettel a nők és a társadalom periferiájára szorultak helyzete foglalkoztatja. Kiemelt témái a női identitás, egyéni és társadalmi szereplehetőségek, hatalmi viszonyok vizsgálata.

Ebben az előadásban szeretném megvizsgálni, hogy Diamela Eltit hogyan közelíti meg a nőiséget, elsősorban a testábrázolásokon és a nyelviség szerepén keresztül. Az általa alkalmazott narratív technikákat is szeretném bemutatni.

HASZON LEVENTE

történész (MA oklevelet szerzett)

Témavezető: Dr. habil. Hahner Péter, egyetemi docens

Nemzetközi kapcsolatok Európában 1714 és 1731 között – különös tekintettel Anglia szerepére

A 18. század első felének (nyugat-) európai diplomáciatörténete kapcsán a történeti szakirodalomban többnyire a korszak két kontinentális méretű fegyveres konfliktusa, a spanyol és az osztrák örökösödési háború kapja a legnagyobb hangsúlyt. Ez az előadásmód azt a látszatot keltheti, mintha a két nagy háború közötti negyedszázad (1714-1740) diplomáciailag eseménytelen lett volna. Pedig közelebbről megvizsgálva az említett "köztes" időszak diplomáciatörténete igen eseménydús. Az európai államrendszert több – egymást kölcsönösen kiegyensúlyozó – nagyhatalom alkotta, melyek között széttartó nemzeti érdekek szövevénye feszült. Ennek a soktényezős képletnek a megoldására intenzív diplomáciai tevékenységet folytattak, az újabb és újabb hatalmi kombinációk eredményeként pedig az államok közötti viszony gyakran változott. A periódus érdekessége és jelentősége éppen abban áll, hogy a külpolitika irányítói a fenti képlékeny körülmények között is biztosítani tudták a fegyveres konfliktusok korlátok között tartását, eszkalálódásuk megelőzését.

Előadásomban ennek a korszaknak az 1714 és 1731 közötti részét szeretném részletesebben bemutatni, különös tekintettel az angol külpolitika szerepére. Olyan kérdésekre keresem a választ, mint hogy mi volt az európai béke fenntartásának kulcsa, vagy, hogy milyen kölcsönhatás állt fenn az angol bel- és külpolitika között. A nemzetközi események részletes tárgyalásakor (elsősorban az 1717-1721-es évek vonatkozásában) a historiográfia hiányosságainak, ellentmondásainak tisztázása érdekében eredeti szerződésszövegek és korabeli narratív források felhasználása is szükséges volt.

HOLLÓSI DÁNIEL JÓZSEF

PPKE BTK történelem doktori, II. évfolyam

Témavezető: Dr. Bank Barbara, megbízott előadó

Tanácsok Moszkvából – Rákosi Mátyás és Varga Jenő kapcsolata

Varga Jenő – akit egyesek Sztálin közgazdászának titulálnak – köztudottan tekintélyes hatást gyakorolt a Szovjetunió gazdaságpolitikájára és nemzetközi propagandájára. Magyarországon leginkább a Tanácsköztársaság alatt betöltött szerepről ismert, de a II. világháború után sem elhanyagolható a hatása a magyar politikában. Erről tanúskodik Rákosi Mátyás és Varga Jenő 1945 februárja és 1946 decembere közötti levelezése, amely a Magyar Nemzeti Levéltár Országos Levéltárának őrzésében található. Varga Jenő és Rákosi Mátyás kapcsolata a II. világháború végén már régi, kipróbált „barátságnak” számított, melynek kezdete egészen az I. világháborút megelőző időkig nyúlt vissza.

Rákosi Mátyás a neves szovjet közgazdász szaktudását és politikai tapasztalatát nagyra értékelve, számított Varga Jenőre a Magyar Kommunista Párt (MKP) gazdasági stratégiájának kidolgozásában, amely kétségtelenül megkövetelte a hozzáértő szemek felügyeletét. Levelezésükből kiderül, hogy próbálkozás volt Varga Jenő végleges Magyarországra küldését illetően is, ám ez nem valósult meg, mert Sztálin ragaszkodott Varga tanácsadói szolgálatához. Rákosi pedig kiemelt szerepet szánt Varga Jenőnek az „új” Magyarországon, ugyanis az MKP gazdaságpolitikai irányítását szerette volna rábízni. Rákosi sikertelenségben lehetséges, hogy közrejátszott Varga személyisége is, mivel ő inkább elméleti szakember volt, aki jobban szeretett a háttérben maradni. Ennek ellenére Varga Jenő időnként rövid időre Magyarországra látogatott. Így történt ez 1946 nyarán is, hogy felügyelje a forint bevezetésének előkészítését. Mindez jelzi, hogy a szovjet vezetés számára fontos volt az MKP stabilizációs politikájának eredményessége.

Rákosi Mátyás és Varga Jenő kapcsolata – levelezésük alapján – egészen bensőségesnek mondható. Rákosi szemmel láthatóan adott Varga véleményére, amit szinte minden fontos gazdaságpolitikai kérdésben előzetesen kikért.

Melyik a kakukktojás?: Érzelemkifejező arcok vizuális keresése

Számos kutatás irányul annak a megfejtésére, vajon mely érzelmeket kifejező arcokra reagálunk a leggyorsabban?

Vannak, akik amellet érvelnek, hogy a félelmet keltő ingereket, tehát a dühös arcokat detektáljuk a leggyorsabban, abból kiindulva, hogy számos vizsgálat igazolta, hogy akár specifikus, akár nem specifikus modularitásban gondolkozunk, a félelemkeltő, életünket fenyegető ingerek gyors észlelést és választ kívánnak meg tőlünk.

A kutatók egy másik csoportja viszont azt látta igazolódni a vizsgálatok során, hogy a boldog arcokra hamarabb reagálunk, mint a fenyegető ingerekre.

Jelen kutatás célja, hogy a kérdést óvodás korú gyermekek esetében is megvizsgálja. A vizsgálatot „kakukktojás” vizuális keresés feladattal végeztük el, melynek során a gyermekek semleges gyermekarcok között keresték a többtől eltérő, érzelmet kifejező arcot. Az érzelmek az öröm, a félelem és a harag voltak. Az eredmények pontosságának növelése érdekében érintőképernyőt használtunk az adatfelvétel során.

A reakcióidőket mérve kimutattuk, hogy a rémült arcok detekciója a leglassabb, valamint szignifikáns különbséget találtunk a boldog és mérges arcok között. A gyerekek a boldog arcokat észlelték a leggyorsabban.

Az eredmények magyarázatául szolgálhat, hogy a boldog arc esetében megjelenő speciális arckifejezések, mint a mosolygó száj, meggyorsítják a felismerést, de a szociális haszon, mint a barátságosság, jó kapcsolatok kialakítása is közrejátszhatnak az adatok értelmezés során.

JÁNÓ TÜNDE

PTE ÁOK általános orvos IV. évfolyam

témavezető: Prof. Dr. Zámbó Katalin, egyetemi tanár

Szövettanilag igazolt gyermekkori neuroblastoma meta-iodo-benzil-guanidin halmozásának vizsgálata egésztel és SPECT/CT vizsgálattal

A meta-iodo-benzil-guanidin a catecholaminokat termelő daganatok sejtjeinek adrenerg receptoraihoz kötődik. A vegyület I-123 izotóppal jelölve képalkotásra alkalmas, megjeleníti a catecholaminban dús daganatokat, illetve az adrenerg innervációjú szerveket. Az előadás célja az igazolt gyermekkori neuroblastomában a primer és metasztatikus tumorszövet MIBG dúsításának vizsgálata statikus teljestest és SPECT/CT felvételek alapján. A 2010-ben III-as stádiumú neuroblastomával diagnosztizált, többször operált, chemoterápiában részesülő, akkor mindössze 4 éves páciens betegségfolyásának adatait és a MIBG szcintigráfia eredményeit hasonlítottuk össze. A MIBG vizsgálat során teljes-test szcintigráfiát végzünk. Az I-123 MIBG intravénás beadását követően 4 és 24 órával statikus felvételeket készítünk, amit a koponya, mellkas és has területéről SPECT-CT vizsgálattal egészítünk ki. 2010-ben a korai és statikus felvételeken intenzív radiofarmakon dúsulás figyelhető meg a vesétől craniálisan, illetve a paraaortikus régió területén. 2014 januárjában végzett MIBG-szcintigráfia nem mutatott patológiás izotópdúsulást. 2014 júniusában többgócú patológiás dúsulás mutatható ki a koponya vetületében parietálisan, occipitálisan, a koponyabázison a clivusnak megfelelően, a hasi régióban baloldalon, paraaorticusan a vese mellett, a bal humerus diaphysisének proximális egyharmadában, a jobb clavicula mediális felében és supraclavicularisan baloldalon. A 2015-ben végzett izotópvizsgálatok alapján patológiás dúsulás csak az arckoponya területén figyelhető meg. 2016 májusában intenzív aktivitásfelvétel van a koponya csontozatában, az arckoponya területén, több csigolyát érintően, a sternumban, a vállövek, a jobb csípőlapát területén, mindkét femur proximális részén, a jobb femur distalis epiphysis fuga várható helyén. A 2016-os és 2017-es vizsgálatokkal a korábban látott csontos manifesztációnak jelentős regressioja látható.

Az eredmények szerint a MIBG szcintigráfia alkalmas a neuroblastoma diagnosztizálására, a lokális recidíva, távoli metasztázisok kimutatására, a terápia hatékonyságának megállapítására.

KEREKES KAMILLA

PTE ÁOK általános orvos VI. évfolyam

Témavezetők: Dr. Tunyogi Csapó Miklós egyetemi adjunktus

Dr. Schlégl Ádám rezidens orvos

Csontkor mérési lehetőségek vizsgálata idiopathias scoliosisban

A scoliosis a gyermekkor leggyakoribb gerincdeformitása, azonban a strukturális görbületek oka máig nem ismert. Multifaktoriális hátterére több tanulmány rámutatott, melyek alapján a teljes csontváz érintettsége feltételezhető.

Célunk az volt, hogy a különböző csontosodási magok vizsgálatával felmérjük, hogy van-e eltérés a csontosodási magok érettségében scoliosisos betegek és scoliosissal nem rendelkező egyének között.

A csontkor vizsgálatára 2007 és 2012 között készült EOS felvételeket használtunk. A Risser stádiumok mellett, a csigolyák vizsgálatára a Hassel-Farman, a csípőcsontok vizsgálatán alapuló Oxford, a térd O'Connor szerinti és a Nicholson-féle calcaneus csontosodásán alapuló módszereket alkalmaztuk. 294 scoliosisos gyermek adatait vetettük össze 100 fős kontroll csoporttal. A Cobb-fok alapján különböző súlyosságú scoliosissal rendelkező csoportok (enyhe, közepes, súlyos, nagyon súlyos) adatait is összehasonlítottuk a kontroll csoporttal, illetve egymással is. Az elemzés független mintás t- próbával történt.

A csontkor vizsgálata során a vizsgált 14 paraméter tekintetében szignifikáns különbség csak néhány paraméter esetében volt fellelhető. A teljes vizsgálati és a kontroll csoport közt a combfej és a csípő összesített értékében volt szignifikáns különbség ($p=0,020$ illetve $0,049$). A négy súlyossági csoportban végzett vizsgálatok alapján a nagyon súlyos görbülettel rendelkezők között találtuk a legtöbb csontkorbeli eltérést (femur: $p=0,022$; kistrochanter: $p=0,013$; ilium: $p=0,016$). A súlyos görbületeknél nem volt szignifikáns különbség, míg a közepsúlyos és az enyhe csoportban egy-egy eltérés mutatkozott (enyhe csoportban a fibula esetében: $p=0,033$; közepes csoportban a combfejnél: $p=0,004$).

Bár sporadikus eltérések találhatóak, a csontosodási magok érettségét tekintve jelen vizsgálat alapján nem mutatható ki egyértelmű összefüggés a scoliotikus és a kontroll csoportok között.

KÉRINGER PATRIK

PTE ÁOK általános orvos VI. évfolyam

Témavezető: Dr. Garami András, egyetemi docens

A neurokinin-1 receptor szerepe az LPS-indukálta láz kialakulásában

A neurokinin-1 (NK1) receptor és ligandjának (P anyag) szerepét már korábban kimutatták a szisztémás gyulladás mediációjában, azonban a pontos hatásmechanizmusa még nem ismert.

Felnőtt NK1 receptor génkiütött ($Tacr1^{-/-}$) és vad típusú ($Tacr1^{+/+}$) egerekben lipopoliszacharid (LPS, 120 $\mu\text{g/kg}$) intraperitoneális adását követően vizsgáltuk a termoregulációs válaszokat és a gyulladásos biomarkerek változását (szérum citokin-szintek, szöveti ciklooxygenáz-2 [COX-2] expresszió, prosztaglandin E_2 [PGE_2] koncentráció).

Az LPS beadása után 40 perccel a maghőmérséklet és az oxigénfogyasztás változásának mértéke elmaradt $Tacr1^{-/-}$ egerekben a vad típushoz képest ($38,1 \pm 0,2$ vs. $38,5 \pm 0,2^\circ\text{C}$ és 173 ± 9 vs. 189 ± 6 ml/kg/min; $p < 0.05$). Intracerebroventrikulárisan adott PGE_2 esetén nem szuppresszáldott a lázválasz mértéke $Tacr1^{-/-}$ egerekben. LPS-infúziót követően nem különböztek a szérum citokin-szintek a két genotípus között. LPS hatására mindkét genotípusban emelkedett a COX-2 mRNS expresszió a tüdőben, a májban és az agyban. Ezzel szemben csökkent a COX-2 fehérje expressziója a tüdőben $Tacr1^{-/-}$ egerekben, a máj esetében tendencia mutatkozott a fehérje-expresszió csökkenésére. LPS hatására a PGE_2 termelés fokozódott a tüdőben a $Tacr1^{+/+}$ egerek esetében, a $Tacr1^{-/-}$ genotípusban nem változott jelentősen a PGE_2 koncentrációja a tüdőben.

Eredményeink alapján az NK1 receptor szerepet játszik a láz kialakulásában. Az NK1 receptor a perifériás COX-2 fehérje expressziójának fokozásán keresztül járul hozzá az LPS-indukált láz korai fázisához. Ezzel közelebb kerültünk a NK1 receptor jelátvitel és a citokin-COX-2- PGE_2 tengely közötti kapcsolat megértéséhez, amely magában hordozza a szisztémás gyulladás további terápiás lehetőségeit.

KISS MÁRTON

PTE BTK IDI III. évfolyam

Témavezető: Dr. habil. Gözsy Zoltán PhD, egyetemi docens

Vöröskabát és paripa - a 18. század közepi angol könnyűlovas mestersége

A 18. század nagy háborúi, különösen az 1740-1760-as évek küzdelmei felgyorsították a hadügyi fejlődést és fejlesztéseket, ami alól Nagy-Britannia sem volt kivétel. A híres "vöröskabátos" brit hadsereg alatt inkább a gyalogságot értették és viszonylag kevés figyelmet fordítottak annak lovasságára. Az 1760-70-es években számos munka jelent meg a könnyűlovas harcmodorról, már akkor is partizánként nevezve meg az ilyen alakulatokat.

Előadásomban kettő, angol tiszt által jegyzett munkát kívánok bemutatni, hogy azok mennyire illeszkednek az európai hadseregekről és magáról a brit hadseregről alkotott, szakirodalmi alapkutatáson alapuló képünkbe. Hinde kapitány munkájában a lovassági hadviselés diszciplináját mutatja be, annak szinte minden ismérével. Munkáját kisebb-nagyobb illusztrációk, korabeli parancsok egészítik ki, ami szinte kézikönyvvé teszi az olvasó számára - a történészek számára pedig valóságos kincses ládaként szolgálhat. A másik anonim munka a brit csapatok kelet-indiai hadviseléséről szól pár szót, kiemelve annak fontos és kivételes voltát. E rövid esszé inkább fogható fel vitairatként, mintsem tudományos igénnyel megírt műnek, mégis közelebbi képet ad a brit hadsereg 18. századi közepi működéséről.

Hipotézisem szerint a 18. századi hadügyi fejlődésből a lovasság sem maradt ki, hanem inkább annak motorjaként szolgált. Míg a gyalogsági szervezet John Churchill blenheimi ütközte (1704) és Wellington herceg waterloo-i csatája (1815) között nem sokban változott, addig a lovassági hadviselés alapjaiban alakult át. A főbb hadtörténeti korszakok között pedig éppenséggel az ilyen fejlődések adták meg azt a kötőanyagot, amit fegyverkezési versenynek is nevezhetünk. Hiszen, ahogy a mondás is tartotta: ha békét akarsz, készülj a háborúra. Ez alól a 18. századi brit hadsereg sem volt kivétel.

KISS SEBASTIAN

PTE BTK pszichológia MA II. évfolyam

Témavezető: dr. Járai Róbert, egyetemi adjunktus

A halogatás longitudinális hatásai egyetemi hallgatókra

Jelenleg is folyó kutatásom tárgya, hogy a halogatás milyen hatással van egyetemi diákok stressz-szintjére és egészségi állapotára egy tanulmányi félév során; külön tekintettel az aktív-illetve passzív halogatás jelenségére.

Az aktív halogatás fogalma a kétezres években bukkant fel először: ekkor vetette fel Choi és Moran, hogy szemben a korábbi elképzelésekkel a halogatással kapcsolatban (miszerint azok halogatnak, akik úgy érzik, hogy túl nyűgös az adott feladat, illetve azt számukra megoldhatatlannak találják; valamint a halogatás egy kizárólagosan negatív jelenség), létezik a halogatásnak egy olyan formája, mely során az emberek szándékosan halasztják el teendőiket, mert az idői nyomás alatt sokkal hatékonyabban tudnak sokkal jobb minőségű munkát végezni, mint a nélkül. Ilyen módon a halogatásnak ezen fajtája egy adaptív viselkedésnek tekinthető, az aktív halogatók jobb teljesítményt nyújtanak, és sikereesebbek mint hagyományos (passzív) halogató társaik.

A vizsgálatom során egyetemi hallgatók három csoportja (nem halogatók, passzív- és aktív halogatók) egy féléven keresztül havonta számot adnak egészségi állapotukról, panaszaikról, jelenlegi stressz-szintjükéről. A félév végére arra számítok, hogy a nem halogató diákok fognak a félév elején a legmagasabb stressz-szintről beszámolni (ugyanis ők már elkezdenek folyamatosan tanulni, míg a halogatók ilyenkor még csak „élvezik az életet”), míg a félév vége (és a vizsgaidőszak közeledte) felé egyre nő minden diák stressz-szintje. Azonban a passzív halogatóknál kiugróan magas emelkedésre számítok, ugyanis míg a nem halogatók már többé-kevésbé felkészültek, az aktív halogatók pedig jobban teljesítenek nyomás alatt, addig ők úgy érzik, hogy a hirtelen jött sok tanulnivaló elárasztja őket, ezért a teljesítményük is alulmarad a másik két csoportétól.

A kutatás így segíthet a halogatás hosszú távú hatásainak alaposabb megismerésében, illetve az aktív- és passzív halogatás koncepciójának tovább bővítésében.

KOVÁCS DÓRA KRISZTINA

PTE ÁOK, általános orvos V. évfolyam

Témavezető: Dr. Balaskó Márta, egyetemi docens

Az urocortin II akut centrális energetikai hatásainak elemzése a középkorú elhízás kialakulásában

A középkorúak elhízása, ill. az idősök étvágytalansága és fogyása világszerte súlyos egészségügyi probléma. Mivel ilyen eltérések nemcsak emberben, hanem más emlősökben is megfigyelhetők, a háttérben szabályozási okokat is feltételezhetünk. Számos katabolikus mediátor aktivitása változik a korral. A középkorúakban csökkenő anorexigén hatás hozzájárulhat a középkorú elhízáshoz, míg a későbbiekben fokozódó anorexia elősegítheti az időskori fogyást. Az UrocortinII (UcnII) a corticotropin család tagja, melynek akut anorexigén és hipermetabolikus hatását korábbi vizsgálatainkban megerősítettük. Tesztelni kívántuk, hogy az UcnII hozzájárulhat-e a középkorú elhízás magyarázatához.

Fiatal felnőtt és középkorú (3- és 12-hónapos) hím Wistar patkányok jobb oldalsó agykamrájába (ICV) 1 µg UcnII-t juttattunk. Az oxigénfogyasztást indirekt kaloriméterben, a maghőmérsékletet colonba vezetett, a hőleadást a farokbőr felszínére rögzített termoelemekkel regisztráltuk. A táplálékfelvételt (FI) FeedScale rendszerben mértük. Állatkísérletes engedélyünk száma: BA02/2000-34/2016. Statisztikai analízisre IBM SPSS Statistics Version 20.1 for Windows programot használtunk.

Az UcnII ICV injekciója mind a két korcsoportban csökkentette az FI-t, bár a középkorú állatokban a hatás lassabban fejlődött ki. A hipermetabolizmus esetében szintén késleltetett hatást láttunk, bár a változás mértéke a két korcsoportban hasonló volt. Az UcnII testsúlycsökkentő hatása mind a két korcsoportban megjelent, azonban míg a fiatal felnőtt patkányokban a testsúly a 3. napra visszatért a kontrollcsoportnak megfelelőhöz, a középkorúakban a hatás tartósabbnak bizonyult és csak 7 nap múltán tért vissza.

Az UcnII akut centrális anorexigén és hipermetabolikus hatása a középkorú csoportban – várakozásainkkal ellentétben – nem gyengült, sőt tartósabbnak bizonyult. Így, az UcnII feltehetően nem járul hozzá középkorú elhízás kifejlődéséhez, inkább annak megelőzésében lehet szerepe. (PTE ÁOK-KA No: 2017/13)

KÖRNYEI BÁLINT

PTE ÁOK általános orvos V. évfolyam

Témavezetők: Dr. Tóth Arnold, rezidens orvos

Prof. Dr. Schwarcz Attila, egyetemi tanár

A fehérállományi mikrovérzések szubakut szuszeptibilitás súlyozott (SWI) MRI-n átmenetileg láthatatlanná válhatnak patkányban

A népbetegségnek számító koponyatrauma meghatározó pathológiai komponense, a diffúz axonális sérülés (diffuse axonal injury- DAI), hagyományos képalkotó eljárásokkal nem kimutatható. Az axonsérüléssel párhuzamosan kialakuló mikroszkopikus méretű vérzések a DAI legmegbízhatóbb markerei, kimutatásuk legérzékenyebb eszköze a szuszeptibilitás súlyozott (SWI) MRI. Korábbi humán esettanulmányaink alapján e mikrovérzések MR megjelenése gyorsan változhat. Célul tűztük ki ezen változások dinamikájának kísérletes jellemzését az akut-szubakut időszakban.

Isofluran altatásban a koponyán bilaterálisan ejtett parasagittális furatokon keresztül 159 μm és 474 μm átmérőjű tűkkel 4 mm mély vertikális szúrásokat ejtettünk 19 hím Sprague Dawley patkány agyán. A kialakult mikrovérzéseket 4,7 T Bruker Biospec kisállat MRI-vel készült 3D FcFLASH SWI szekvenciával akutan, 24 és 96 órával a sértést követően vizsgáltuk. A léziók térfogatát az egyes időpontokban coronalis síkú minimal intensity projection- minIP (ParaVision Acquisition 6.0.1) felvételeken határoztuk meg (ImageJ 1.51k). A vérzések jelenlétét szövettanilag igazoltuk. A térfogatváltozás statisztikai megállapítása a különböző időpontokban mért léziótérfogatok összehasonlításán keresztül, Bonferroni korrekcióval kiegészített ismételt méréses ANOVA segítségével történt (Medcalc ver. 13.0.0.0).

A mikrovérzések térfogatai mindkét oldali sértés esetén szignifikánsan kisebbek voltak a sértést követő 24 órai képeken, mint a megelőző akut ($p < 0,0001$ bal, $p = 0,0022$ jobb), vagy azt követő 96 órai képeken ($p = 0,0004$ bal, $p = 0,0048$ jobb). Vizuálisan értékelve, a léziók 24 óra után az állatok 69%-ában teljesen láthatatlanná váltak, 96 óra után azonban e léziók is újra elkülöníthetők voltak. Szövettani vizsgálattal mindegyik időpontban kimutathatók voltak a mikrovérzések.

A mikrovérzések a szubakut fázisban átmenetileg láthatatlanná válhatnak SWI-n ami a diagnosztikus képalkotó vizsgálat nem megfelelő időzítése miatt fals negatív eredményhez vezethet humán vizsgálatokban.

KÖVÁRI PETRA

PTE TTK biológia MSc I. évfolyam

Témavezetők: Váczy Alexandra, egyetemi tanársegéd

Dr. Atlasz Tamás, egyetemi docens

Az endogén PACAP retinára gyakorolt hatásának vizsgálata gyulladásos folyamatokban

A hipofízis adenilát-cikláz aktiváló polipeptid (PACAP) egy neuroprotektív fehérje, melynek anti-inflammatórikus hatását számos korábbi tanulmány igazolta különböző neurodegenerációval járó modellben. Az endogén PACAP biológiai funkcióinak megértéséhez PACAP-deficiens (PACAP KO) egerek vizsgálata szolgáltatja a legjobb bizonyítékot. A lipopoliszacharid endotoxin (LPS) – gyulladás kialakításával – jelentős látáscsökkenést, akár maradandó károsodást okozhat a szemben. Szakirodalmi adatok és korábbi eredményeink alapján feltételezzük, hogy bakteriális LPS-indukálta fertőzés hatására a PACAP KO egerek nagyobb fokú gyulladással reagálnak, vad típusú társaikhoz képest.

Kísérletünk célja egyrészt, hogy összehasonlítsuk a vad típusú és PACAP KO egerek retinájának ip. LPS (6 mg/ttkg) kezelés hatására kialakuló fehérje-expressziós eltéréseit citokin array analízissel, valamint western blot technikával. Emellett immunhisztokémiai módszer segítségével gliális fibrilláris savas protein (GFAP) jelölést alkalmaztunk, amely a Müller glia sejtek állapotáról nyújt információt. Molekuláris biológiai analíziseinket az LPS fertőzéstől számított 24 óra elteltével végeztük.

Kísérleteinkben kapott eredményeink alapján azt tapasztaltuk, hogy kontroll körülmények között nincs különbség a vad típusú és PACAP KO egerek retinái között. Az LPS kezelést követő heveny gyulladás során expressziós eltérés volt megfigyelhető több fehérje (JE, az sICAM1, a TIMP1 és a TNF- α) esetén is citokin array analízisünkben. A fertőzés hatására western blottal végzett méréseinkben a pAkt és a GSK-3 fokozottabb csökkenését tapasztaltuk a PACAP KO csoportban a kontroll csoportéhoz képest. GFAP fluoreszcens immunjelölés során kimutattuk, hogy az LPS kezelt PACAP KO egerek Müller gliasejtjei fokozottabb expressziós mintázatot mutatnak, amely a retina nagyobb fokú károsodására utal.

Eredményeink alapján elmondhatjuk, hogy az endogén PACAP jelentős retinoprotektív szerepet játszhat a szem akut gyulladásos folyamataiban.

„AZ EMBERI ERŐFORRÁSOK MINISZTERIUMA ÚNKP-17-2-II-PTE-85 KÓDSZÁMÚ ÚJ NEMZETI KIVÁLÓSÁG PROGRAMJÁNAK TÁMOGATÁSÁVAL KÉSZÜLT”

A választójogi viták 1905 után: Tisza István és Jászi Oszkár

Kutatási témám első olvasatra csupán egy eljárásjogi kérdésről szóló ellentétes nézetek politikai eszmetörténeti vizsgálata, mégis úgy látom, hogy tágabb kontextusban maga a politika, vagyis a politikai viták természete. A vizsgált kor vitás kérdésén és az arra adott eltérő nézőpontokon keresztül kívánom feltárni, hogy pontosan mi a politika, milyen a természete, valamint a politikai álláspontok hogyan értelmezhetők, hol helyezhetők el a politikai gondolkodás eszmerendszerében. Ezeket az ismertetett politikai álláspontokat ugyanis el kell határolni egymástól és a megfelelő paradigmában kell elhelyezni. A választójogi vita, melynek tárgyában a szakadás megfigyelhető a két fél között, jelentősen túlmutatott önmagán, hosszú távú politikai tervezés mechanizmusai ütköztek egymással.

Kutatásom során e területen csakis kvalitatív módszereket használtam fel, a vita és a mögötte meghúzódó paradigmák ütközésének feltárása során. Elsősorban – de nem kizárólag – a diszkurzív politikatudomány módszereivel, a diskurzuselemzéssel közelítettem meg a vizsgált témát, valamint a igyekszem függetleníteni magam a történelemtudomány szempontrendszerétől és az „utólagos élelátás” hibájától mentesen értéksemleges bemutatását szolgáltatni a választójogi korai vitájának.

Meglátásom szerint a legfőbb eredménye a kutatásomnak az, hogy a politika lényege a cselekvés, mely politikai cselekvés sajátos logikával írható le. Sajátos paradigmák mentén szabad csak megközelíteni a választójogról alkotott álláspontok eszmetörténetben végbement átalakulását és sohasem szabad olyan fejlődésmélethez kezelni, mely egy törvényszerű pályát járnak be. A választójogi tekintetében a vitákat sohasem tekinthetjük lezártaknak, hiszen azok korszakonként újra és újra felszínre kerülnek, a kérdés pedig napjainkban is jelen van a politikai diskurzusban, a politikai eszmetörténeti viták értelmezése így támpontot adhat a modern választójogi viták megértéséhez.

Competition aspect of patent law

Competition law represents a field of law which may influence various areas of the every day life of individuals. There is undoubted relationship between competition law and intellectual property law, especially patent law. A close link between patent rights and competition can be characterized by two factors: On one hand the purpose of patent law is to prevent the copying and imitating of goods, and thus follow competition rules as they contribute to a fair market behavior. On the other hand, competition rules limit patent holders not to abuse their patent rights. The main idea of the patent itself is a granting of protection while creating certain type of products and selling them. The patentee represents the strong position and even by granting a license for selling its product, this does not exclude the fact, that competition may be very easily foreclosed by the patentee.

The question which will be evaluated into its details is whether there is a balanced system of proportionality between these two areas of law (competition law and patent law) and to what extent is it legal for a patentee to use its patent protection according to the functioning of the market. Withing this article I will use mostly analytical, descriptive and comparative methods of writing, which are the most valuable and useful for analysing certain aspects of the problem and considering the existing jurisdiction which I find extremely decisive for the conflict of the mentioned legal areas.

LUCIA ČERNANOVÁ

Comenius University in Bratislava, doktori jogász II. évfolyam

Témavezető: Prof. JUDr. Marián Vrabko, CSc.

Contaminated sites as an environmental problem

Contaminated sites are considered as the serious environmental problem in the recent years. The contamination damages the components of our environment and it has influence on the human health, too. Many of these sites are listed on the National Priorities List. But the very important fact is how the legislation processes are working in this area. There are many partial problems which need to be solved. The legislation is one of the tools in the process of solution.

We would like to point out why the contamination is dangerous and why it is important to try to find solutions in the area of law. There are many cases when contamination caused considerable damage to property and to human health, too. That's why is important to consider the importance of this problem. We are also part of environment and we shouldn't forget that the protection of our environment is necessary to maintain sustainable development. The solving of environmental problems is not just a matter of national law. International co-operation is essential in process of achieving environmental goals.

LUKA DÁNIEL

PTE BTK történelem doktori II. évfolyam

Témavezető: Dr. Rab Virág PhD, egyetemi adjunktus

Házhelyrendezés és a házhely/belbelki ingatlanok jogi szabályozása Magyarországon 1945–1967

A 20. században a földbirtokpolitika vidéken nem csak a birtokszerkezetet, a földtulajdoni és földhasználati viszonyokat, hanem a településszerkezetet is megváltoztatta. Több évtizeden át házhelyrendezést és telekalakítást hajtottak végre, részben a földreformokkal párhuzamosan. A kommunista diktatúra kiépülésével 1948/49-től a házhelyrendezés és juttatás a pártállam egyik birtokpolitikai eszköze maradt. A házhely/belbelki ingatlanok jogi szabályozása, amely részben külön történt a diktatúra jogszabályalkotásában, eddig a történetkutatás egyik feldolgozatlan területe.

Milyen szempontok alapján történt a házhelyjuttatás és rendezés az 1945-ös földreform során? Miért, és milyen módon folytatódott e folyamat 1949 után? Hogyan kapcsolódott össze mindez a telepítésekkel? Milyen jogszabályok kapcsolódtak a magántulajdonú, állami tulajdonú és a juttatott házhelyekhez? A „mezőgazdaság szocialista átalakítása” vidéken a községek és a tájszerkezet átalakítását is jelentette, mely során elsősorban politikai és gazdasági szempontok érvényesültek. A kommunista birtokpolitika földjogi rendelkezései közé tartozó, a házhely/belbelki ingatlanokat érintő földtulajdoni és földhasználati jogszabályok a településszerkezet, s mindemellett az agrártársadalom átalakításának eszközévé és részévé váltak. Az elemzésben kitérek, a vizsgálat tárgyával összefüggésben, a házingatlanokra és a kisajátításra vonatkozó jogszabályokra.

Egészen 1967-ig, a „földtulajdon és földhasználat továbbfejlesztéséről” szóló 1967. évi IV. számú törvény megjelenéséig mutatom be a házhelyek jogi szabályozását, s az eddigi kutatás alapján több, hatályba nem lépett jogszabálytervezetet. A házhelyrendezés összekapcsolódott a községrendezéssel, illetve különböző birtokpolitikai intézkedéssel, így például a külterületi mező- és erdőgazdasági ingatlanok tagosításával, és a „zártkertrendezéssel”.

A kutatás hozzásegít egy-egy község házhelyrendezésének mikro szintű feldolgozásához, illetve a „szocialista tömbön” belüli országok belterületi ingatlanokat érintő jogszabályalkotásának összehasonlító elemzéséhez.

A nemek reprezentációi és a nemi identitás fenyegetettség kapcsolata ma Magyarországon

Napjainkban nem könnyű egyértelműen definiálni a női és férfi szerepeket, illetve a társadalmi nemek megítélését, ezért tartottuk fontosnak kicsit közelebbről megvizsgálni a témát.

Kutatásunkban arra kerestük a választ, hogy az identitás fenyegetettségének érzése hogyan befolyásolja a saját és a másik nemről való gondolkodást. Feltételeztük, hogy eltérés fog megmutatkozni a nemek között, valamint, hogy a magukat fenyegetettnek érző személyek gondolkodása több sztereotípiát tartalmaz.

A kutatás önkéntes alapon, anonim módon, papírfomában zajlott, a résztvevőket személyesen kerestük fel. Összesen 152 kitöltő adatait használtuk fel. A résztvevők között 107 nő és 45 férfi volt. A nők átlagéletkora 40,52 a férfiaké 31,71 volt. A kutatás során a résztvevők először egy asszociációs-hálós feladatot töltöttek ki két ingerrel -férfi és nő -, majd ezek után különböző identitás fenyegetettségeket vizsgáltuk - nem, vallási, gazdasági helyzet, más csoportokkal szembeni előítéletek- MPTQ kérdőív segítségével. A kapott eredményeket SPSS és IRAMUTEQ programokkal elemeztük, hogy feltárjuk a férfiakra és nőkre vonatkozó asszociációs mintákat, valamint a különböző csoportok közötti különbségeket.

A kapott eredmények alapján az identitás fenyegetettsége a nemi fenyegetettség területén a férfiaknál jelenik meg erősebben. Emellett náluk a erősebb a távolítás is, ami a tradicionálisabb nemi szerepekben való gondolkodást jelenti. Ezek az eredmények a kvalitatív módszernél, az asszociációk szintén is láthatóak voltak.

Megvizsgáltuk azt, hogy ma Magyarországon a nemek között milyen nemi identitás fenyegetettség állapotok vannak, és milyen reprezentációk. Ennek az ismeretnek a tükrében hasznos lenne áttanulmányozni Magyarország férfiokról és nőkről kialakított diskurzusait, intézményesített, rendszer szintű viszonyulásait a nemekhez.

MAKOVICS GÁBOR

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Arató Nikolett PhD hallgató

Iskolai társas jelenségek hatásai a tanulással kapcsolatos motivációra

Az iskolai motivációt számos tényező befolyásolhatja, melyek hatásai a tanulmányokkal kapcsolatos teljesítményben is meglátszanak. Ilyen tényezők lehetnek akár a szociális környezetet leíró jelenségek, mint például az iskolai életet jellemző légkör, a kortársak által elért eredmények, vagy ezen keresztül a társas összehasonlításra vonatkozó hajlam is. A kutatás célja a társas közegben megmutatkozó ilyen jellemzők egyénre vonatkozó hatásainak részletesebb bemutatása, főként a tanulók iskolai motivációját, illetve tanulmányi teljesítményét tekintve.

A kutatásban 62 (30 nő 32 férfi) 17-19 éves korú diák adatait használtam fel. Kérdőíves módszerrel vizsgáltam iskolai motivációjukat, az általuk tapasztalt iskolai légkört, társas összehasonlításra vonatkozó stratégiáikat, illetve egy versenyhelyzetet generáló memóriafeladatban való részvételre is megkértem őket.

Eredmények: (1) Főbb eredményeim alapján pozitív összefüggés mutatkozik az iskolai motiváció mértéke és az iskolában nyújtott tanulmányi teljesítmény között. (2) Emellett szintén pozitív kapcsolat látszik az iskolai légkör megítélése és a motiváció, illetve a tanulmányi teljesítmény mentén vizsgálódva is. (3) Végül a társas összehasonlítás felfelé hasonlítási skálájával is egyenes arányosság mutatkozik mind az iskolai motiváció mértékét, mind a tanulmányi átlagot tekintve.

Az iskolában jelentkező társas jelenségek és az általuk jellemezhető iskolai közeg, illetve mások eredményeinek ismerete is hatással van a követelményeknek való megfelelés vágyára, és kapcsolatot mutatnak a tanulmányi teljesítménnyel is. Ezen tényezők vizsgálata és esetleges fejlesztése tehát alapvető fontosságú a diákok jobb tanulmányi eredmények elérésére vonatkozó ösztönzésében.

Kulcsszavak: iskolai motiváció, iskolai légkör, társas összehasonlítás, tanulmányi teljesítmény

MGR. MATÚŠ MICHALOVIČ

Comenius University in Bratislava, doktori jogász III. évfolyam

Témavezető: Prof. JUDr. Marián Vrabko, CSc.

It is about time to focus on climate law

The problem of the climate change is the biggest threat and greatest challenge to all humanity. The most recent Paris agreement represents a milestone in the battle against climate change. In this international treaty, states reaffirmed the importance of education, training and public awareness on the matters addressed in Paris agreement.

All signatories are under obligation to enhance climate change education and training. Based on this it is sad to conclude that none of the law faculties in the Czech Republic, neither in the Slovak Republic is teaching young law students about legislation in this field, which is very broad. The legislation of tackling climate change covers international treaties, legislation of the European Union and also national legislation. The need of young lawyers with basic knowledge of climate law is already high and will only rise. Such experts are needed in the state administration, non-governmental organizations and also in law firms in general.

The Comenius University in Bratislava, Faculty of law wish to be first law faculty in the Slovak Republic which will start educating law students about this so-called wicked problem. We would like to also start dealing with climate law more seriously and with cooperation with Ministry of the Environment of the Slovak Republic prepare and try to enact more efficient legislation in this field.

MATUZ ANDRÁS

PTE ÁOK doktori I. évfolyam

Témavezető: Dr. Csathó Árpád, egyetemi docens

Szívleljük-e a fáradtságot? - A mentális fáradtság hatása a szívfrekvencia-variabilitásra

A szívfrekvencia-variabilitás („heart-rate variability”, HRV) elemzése, mint egyes kognitív folyamatok biológiai hátterének indikátora, egyre elterjedtebb módszer a pszichológiai kutatásokban. Kapcsolata a mentális fáradtsággal azonban egyelőre még nem tisztázott, noha a kognitív erőforrások kimerülése számos mentális műveletet befolyásol.

Az előadásban két kísérletet mutatok be, amelyek egy-egy hosszú ideig tartó, fenntartott figyelmet igénylő, bimodális feladattal idézik elő a mentális fáradtságot. Ezek a feladatok klasszikus kognitív pszichológiai paradigmákon alapulnak: az „n-back” és a „feladatváltás” paradigmákon. Közös tulajdonságuk továbbá, hogy mindkettő a Laborde és mtsai. (2017) által javasolt kísérleti struktúrára épül, amellyel mind a tónusos, mind a fázisos HRV elemezhetővé válik. Kísérleteinkben ez úgy valósult meg, hogy a feladatot megelőzően nyugalmi HRV-t mértünk, majd az erről a tónusos szintről történő változást (reaktivitást) elemeztük, míg végül az esemény utáni regenerálódást is analizáltuk.

Adataink elemzése alapján a szubjektív fáradtság nőtt, míg a pszichofizikai mutatók szerinti objektív teljesítmény csökkent a feladattal töltött idővel. Mindemellett, a szívfrekvencia csökkent, a HRV pedig növekedett a kísérlet során, habár jelentős tényezőnek bizonyult, hogy a nyugalmi HRV-hez képest milyen mértékben fokozódott a variabilitás.

Eredményeink megvitatásában elsősorban a mentális fáradtság motivációs-, és kapacitás aspektusaira támaszkodunk, kiegészülve a szimpatikus-, ill. a paraszimpatikus idegrendszeri hatások és a mentális fáradtság közötti összefüggések értelmezésével. Ezen összefüggések az ún. „neuroviszcerális integráció elmélet” értelmében feltehetőleg a prefrontális lebeny és az autonóm idegrendszer - különösen a nervus vagus – közötti neurális kapcsolatból erednek.

DR. MEILINGER CSABA

PTE ÁJK jogász doktori I. évfolyam

Témavezető: Prof. Dr. habil. Nochta Tibor

Personality rights or rights belonging to personality, or on what bases the legal entities can apply for restitution

The new Hungarian Civil Code has come into force on 15th March, 2014. The new Code has changed fundamentally the Hungarian system of compensation law. In my opinion, the new compensation system regarding non-pecuniary losses – the legal institution of restitution (sérelemdíj in Hungarian) – shows one of the most significant changes within the scope of the compensation system

The system of restitution is divided into two parts. One part, deals with the question of personality rights – this part of the system is for natural persons – and the other part deals with rights belonging to personality – this part of the system for legal entities –. In my paper, I scrutinize the differences between the practice and the bases of the two parts.

On the other hand, the legal institution of restitution differs from the previous legal institution of non-pecuniary compensation from a lot of aspect. The ministry reasoning of the new Civil Code states that the function of the legal institution of restitution is the pecuniary compensation and civil law punishment of the infringement of personality rights. This arguing left scope for interpretation problems both in the field of theory and practice.

In my paper I argue against the abovementioned reasoning. According to my researches the Hungarian legal practice has started to follow a practice, with the high amount of compensations, like the punitive damages practice in the common law systems. In my opinion, this practice is against the principles of civil law, so with respect to that fact the practice should focus onto the compensation, which is the original purpose of civil law, in spite of focus onto the punishment function.

DR. MÉSZÁROS ORSOLYA

PTE ÁJK jogász doktori. II. évfolyam

Témavezető: Dr. Mohay Ágoston, adjunktus

A fiatalkorúak büntetés-végrehajtásának nemzetközi jogi relevanciái

A fiatalkorúak bűnözése, és az ezzel szorosan összefüggő bűnmegelőzés, valamint a szabadságmegvonással járó ítéletek végrehajtásának kérdésköre viszonylag későn került a nemzetközi közösség látókörébe.

A hatályos szabályozás univerzális, uniós és regionális szinten is hozzájárul ahhoz, hogy a nemzeti jogalkotók és jogalkalmazók a fiatalkorúak számára biztosítsák mindazokat a jogokat, amelyek segítségével a reintegráció hatékonyan megvalósul. Életkori sajátosságaik miatt a büntetések, az intézkedések, egyes kényszerintézkedések és a szabálysértési elzárás végrehajtásáról szóló 2013. évi CCXL. törvény speciális szabályokat állapít meg azokban az esetekben, amely esetekben a fogvatartott fiatalkorú.

A kutatásomban valamennyi nemzetközi jogi dokumentumot részletesen bemutatom, illetőleg az ezeknek való megfelelést vizsgálom a hatályos törvény rendelkezései, valamint gyakorlati tapasztalatok alapján. Ez utóbbit a fiatalkorúak büntetés-végrehajtási intézeteinek látogatásával, illetve a gyermekvédelmi rendszer hibáinak feltárásával kívánom alátámasztani. Valamennyi nemzetközi dokumentum kiemeli, hogy a szabadságvesztés ultima ratio jellege a fiatalkorúak esetében fokozottan érvényesül. A büntetések célja ugyanis nem az elrettentés, hanem az, hogy a fiatalkorú a társadalomba mihamarabb visszailleszkedjen, és ne kövessen el újabb bűncselekményt.

Véleményem szerint a nemzetközi elvárásoknak a hatályos szabályozás csak részben felel meg. A jogalkotó a hazai büntetés-végrehajtásra túl nagy terhet rótt. Álláspontom az, hogy koncepcióváltásra van szükség ahhoz, hogy a törvény a gyakorlatban is azt mutassa, amelyet a nemzetközi közösség elvár.

MIKLÓS-AMREIN TÍMEA

PTE BTK régész MA I. évfolyam

Témavezető: Dr. habil. Nagy Levente, egyetemi docens

Mondragone Antinoos – Egy ábrázolástípus kérdései

Előadásom témájaként Antinoos-nak, Hadrianus római császár kegyencének egyik ábrázolástípusát választottam. Az ifjú Kr.u. 130-ban fulladt a Nílusba, ezután a császár istenné emelte, elindítva így a kultuszát. A kultusz legismertebb és legjelentősebb emlékei közé tartozik a számtalan szobor, mely Antinoos-ról készült, ezáltal pedig az ifjú az ókor egyik legtöbbet ábrázolt alakjává vált. A szobrokat a jellegzetességeik alapján három csoportra oszthatjuk, ezeknek egyike az úgynevezett Mondragone-típus, melyet a leghíresebb ilyen típusú szoborról neveztek el. Ez az ábrázolás jól elkülöníthető a többitől, kilóg a klasszikus római kori szobrászat művei közül: előadásomban ennek az okait és előképeit igyekszem felderíteni, emellett természetesen bemutatom az ábrázolás típus ismertetőjegyeit, valamint néhány szóban a továbbélését is, hiszen az újkorban a kámeák népszerű témájává vált.

Áttekintettem az Antinoos-ábrázolásokat, melyek ehhez a csoporthoz tartoznak, valamint az előzmények keresése során számos korábbi görög-római szobrot megvizsgáltam, emellett pedig minél több, a témába vágó publikációt igyekeztem elolvasni. Végül lehetséges előképként a kora klasszikus görög szobrokhoz jutottam, melyek közül néhány példa bemutatásával próbálom bebizonyítani a párhuzamot.

Köztudott, hogy Hadrianus császár rajongott a görög kultúráért, valószínűleg a Mondragone Antinoos születésének is ebben rejlik az oka, hiszen a császárkorban különös jelentőséggel – és propagandaszereppel – bír az ábrázolásmód, főleg ha császárról, vagy hozzá kötődő személyről van szó. Éppen ezért a téma – és az Antinoos-kultusz egésze – számos irányból vizsgálható, és több tudományterületet is érdemes bevonni a kutatásokba. Kiemelendő, hogy számos szobor a leghíresebb múzeumokban van kiállítva, ezért évente számtalan ember ismerheti meg Antinoos arcát és történetét, ezért a téma alkalmas arra, hogy közelebb hozza az emberekhez az ókortörténetet, a művészettörténetet és a régészetet.

MOGYORÓSI RENÁTÓ MANUEL

PTE BTK földrajz-történelem tanári IV. évfolyam

Témavezető: Dr. Szilágyi István egyetemi tanár

Geopolitikai szembenállás Kelet-Ukrajnában

A Szovjetunió bukását követően tiszta lap kezdődött az oroszok történelmében. Milyen útkeresés jellemezte az ország külpolitikáját? Milyen irányt vett a volt Ukrán Tagköztársaság a függetlenné válást követően? Mi jellemezte Moszkva és Kijev kapcsolatát? Miért volt fontos a korrigált orosz külpolitikai vonalnak a NATO és az EU keleti terjeszkedésének megakadályozása? Miként tekintett a Kreml a 2014-es ukrán eseményekre? Milyen lehetőségei voltak és miért döntöttek Krím annektálása és a katonai beavatkozás mellett? Milyen szerepet játszott az orosz mentalitásban az Egyesült Államok 1991-et követő külpolitikája?

Jelen előadás a 2014-ben eszkalálódó kelet-ukrajnai krízis előzményeit három szinten közelíti meg. Foglalkozik az orosz és az ukrán belpolitikai folyamatokkal és fordulatokkal, a korrekciós kísérletek és az irányváltások főbb okainak feltárásával, a két állam közti kapcsolatrendszerrel. Meg kell fejteni azt is, hogy a konfliktus eszkalációja miért volt elkerülhetetlen. Itt meg kell jelenítenünk egy harmadik dimenziót is, ez pedig nem más, mint a geopolitikai színtér: a bipoláris világrendszer bukását követő amerikai kihívásokra adott orosz válaszok értelmezése, a lehetséges alternatívák felmérése.

Mindezeket pedig különféle (nyugati és oroszparti) karikatúrákon keresztül fogom bemutatni a legújabb szakirodalom alapján. Kutatásom során elsősorban a Nemzet és Biztonság c. folyóirat cikkeit használtam fel.

MOLNÁR CSENGE

ELTE történelem doktori II. évfolyam

Témavezetők: Dr. Viga Gyula

Dr. Mohay Tamás

Életlehetőségek és létfenntartó stratégiák egy bodrogközi településen az elmúlt fél évszázadban

Az Észak- Kelet magyarországi régió lassan egy évszázada többszörös perifériaként társadalmi és gazdasági feszültségeknek a színtere. Az többszörösen változó életlehetőségek következményeként a térségben sokszínű létfenntartó módozatok jelentek meg az idők során. Előadásomban egy bodrogközi település példáján keresztül vizsgálom a jelenség hátterét, arra keresve a választ, hogy: *Hogyan és miért alakulnak át a családok életstratégiái az elmúlt több, mint fél évszázadban?*

Módszertani szempontból az előadás anyaga a 2015– 2017 között végzett terepmunkák eredményén alapszik. Ennek során életútinterjúk felvételével kíséreltük meg rekonstruálni beszélgetőpartnereimmel a település múltját, életük jelentős szakaszait, motivációit.

A következtetések azt mutatják, hogy a II. világháborút megelőzően a rendelkezésre álló földtulajdon és mezőgazdasági munkalehetőségek miatt a település nem csak lakhelyül, hanem a jövedelemszerzés elődleges forrásául is szolgált. Változást a II. világháborút követő gazdasági átszervezések hoztak, amik a településen élőket új, - részben a térség jelenlegi állapotára is magyarázatot adó - megélhetési stratégiák kidolgozására ösztönözték.

NEZDEI MIRABELLA KITTI

PTE ÁJK, jogász III. évfolyam

témavezető: Dr. Mohay Ágoston, adjunktus

Az európai kék kártya rendszer és kihívásai

Az Európai Unió közös bevándorlási politikát alakít ki, amelynek célja többek között a migrációs hullámok hatékony kezelése azok minden szakaszában, méltányos bánásmód biztosítása a harmadik országok azon állampolgárai számára, akik jogszerűen tartózkodnak valamely tagállamban. Mindezekre tekintettel az Európai Parlament és a Tanács rendes jogalkotási eljárás keretében intézkedéseket állapít meg a beutazás és a tartózkodás feltételeiről, a hosszú távú tartózkodásra jogosító vízumok és a hosszú távú tartózkodási engedélyek tagállamok által történő kiadására vonatkozó szabályokról, beleértve a családegyesítési célúakat is, valamint meghatározza a tagállamok valamelyikében jogszerűen tartózkodó harmadik országbeli állampolgárok jogait, ideértve a más tagállamokban való szabad mozgásra és tartózkodásra irányadó feltételeket is. Ennek egyik eredménye az Európai Unió Tanácsának 2009/50 irányelve, amely a harmadik országbeli állampolgárok magas szintű képzettséget igénylő munkavállalás céljából való belépésének és tartózkodásának feltételeiről szól, az irányított migráció egyik eszköze.

Előadásomban főként ezen irányelv rendelkezéseit veszem górcső alá, valamint összehasonlító módszerrel vizsgálom azt, hogy az irányelv átültetése hogyan valósult meg azokban az országokban, ahol magas a harmadik országbeli munkavállalók száma. Vizsgálom, milyen kritériumoknak kell megfelelni ahhoz, hogy az adott személy Kék Kártyát igényelhessen, milyen jogokkal jár ennek a birtoklása, és a birtokos milyen tekintetben részesül egyenlő bánásmódban az adott ország állampolgáraival.

A kutatás aktualitását adja, hogy az Európai Bizottság az irányelv javaslatára tett javaslatot, többek között a rendszert számos kritika okán. Előadásomban a reformjavaslatra is tekintettel megvizsgálom, hogy mely módosítások tűnnek szükségesnek, annak érdekében, hogy a Kék Kártya valóban betöltse szándékolt szerepét az EU migrációs szabályozásában.

POLYÁK PETRA

PTE BTK IDI doktorjelölt

Témavezető: Dr. habil. Vonyó József, egyetemi tanár

Widerstand und Opposition als Forschungsproblem in der deutschen Hochschulgeschichte

In der NS-Forschung meldete sich in den siebziger Jahren der Anspruch, die alltäglichen Erscheinungsformen widerständigen Verhaltens gegen totalitäre Regime durch die Analyse der konkreten Rahmenbedingungen der Herrschaftssysteme sowie der Interaktionen zwischen der Macht und der „kleinen Leute“ zu ergreifen. Ab den neunziger Jahren, als der breite Anspruch auf die Auseinandersetzung mit der DDR-Vergangenheit sowie die Öffnung der Archive eine intensive Forschung der SED-Diktatur anregte, rückte die Frage des Widerstands in kommunistischen Regimen in den Vordergrund. Eine allgemein anerkannte Widerstandsdefinition konnte aber bis heute nicht entwickelt werden, da die unterschiedlichen Deutungsversuche unterschiedliche Gesellschaftsbilder resultieren. Ein zu weit gefächelter Widerstandsbegriff stellt die Minorität der Herrscher (die Parteielite) einer breiten Masse von Gegnern, Oppositionellen und Abweichlern gegenüber. Ein enger Begriff, der nur das politische Handeln anerkannt, beschreibt die Mehrheit der Gesellschaft als homogene, gehorsame Masse. Manche Historiker weisen aber auch darauf hin, dass die Suche nach dem Widerstand als Konzept das Verhältnis zwischen der totalitären Macht und der Gesellschaft auf die konflikthaltigen Beziehungen reduziert, während das Verhalten der Gesellschaft auch (und in erster Linie) von Anpassung, Mittun und Mitmachen bestimmt wurde.

Die Reaktionen der ostdeutschen Studenten für die Sowjetisierung der Hochschulen bedeuteten für die Widerstandsforschung ein fruchtbares Thema. Obwohl Beschwerde über die „Lücke“ des Forschungsfeldes auch in den letzten Jahren zu lesen sind, ist bis heute eine Menge von Erkenntnissen zum studentischen Widerstand der DDR geliefert. Der Forschungsstand ist im Vergleich zu der ungarischen Studentenforschung noch mehr beeindruckend. In dem Vortrag werden deshalb die theoretischen und methodischen Erkenntnisse der Forschung zum studentischen Widerstand in Anbetracht dessen behandelt, inwieweit diese bei der Analyse der Verhaltensweisen der ungarischen Studenten vor 1956 verwendet werden können.

ROHÁLY SÁRA

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: dr. habil. Láng András, egyetemi docens

A hagyományos és a Waldorf rendszerű oktatás összefüggései a serdülők pszichológiai jóllétével és szükségleteivel

A pszichológiai jóllét kérdését számos megközelítésben kutatták már. Diener és munkatársai három fő komponensre bontották a szubjektív jóllétet: az élettel való elégedettségre, valamint pozitív és negatív affektusokra. Seligman ezzel szemben a PERMA-elméletben öt elemet különböztetett meg, amelynek alapján Kern és munkatársai felállították azon serdülőkori tulajdonságok listáját, amelyek elősegíthetik a felnőttkori jóllétet. Deci és Ryan szelfdeterminációs elmélete a lelki egészség feltételének a három alapvető pszichológiai szükséglet – az autonómia, a kompetencia és a kapcsolódás – kielégítettségét tartja. Az iskolai közeg mindezekre a tényezőkre jelentős hatást gyakorolhat.

Vizsgálatunkban arra a kérdésre kerestük a választ, van-e jelentős különbség a pszichológiai jóllét fenti tényezőiben a hagyományos és a Waldorf rendszerű oktatás diákjai között. Ehhez 48 waldorfos és 53 hagyományos gimnáziumba járó diákkal vettünk fel a pszichológiai jóllét különböző aspektusait mérő kérdőíveket. Bár a két pedagógiai rendszer csak az iskolával való elégedettség mértékében mutatott egyértelmű eltérést, ennek összefüggései a pszichológiai jóllét egyes elemeivel rávilágítottak a köztük észlelhető különbségek természetére. Az eredményekből arra következtethetünk, hogy a waldorfos iskolai élet szervesebb részét képezi a diákok mindennapjainak, mint a hagyományos gimnáziumi, valamint hogy amíg a hagyományos oktatásban az iskolai élettel való elégedettségben a feladatok teljesítésének és a normáknak való megfelelésnek van kulcsszerepe, addig a Waldorf pedagógiát alkalmazó iskolákban a kompetenciák megélése és a társakhoz való kapcsolódás fontosabb.

Az egyes pedagógiák előnyeinek és hátrányainak feltérképezése nem csupán a serdülők pszichológiai jóllétét befolyásoló tényezőkre deríthet fényt, hanem elősegítheti az oktatás globális fejlesztését is.

SCHRANZ DÁNIEL

PTE ÁOK doktori IV. évfolyam

Témavezető: Prof. Dr. Ábrahám István egyetemi tanár

Neuroprotective effect of estradiol in basal forebrain cholinergic neurons in vivo: results and perspectives

A major neuropathological hallmarks of Alzheimer's disease (AD) is widespread neuronal death in the basal forebrain cholinergic (BFC) neurons, which is thought to result from the accumulation of soluble aggregates of neurotoxic amyloid- β peptides, such as $A\beta_{1-42}$. The gonadal steroid 17 β -estradiol (E2) exerts non-classical actions on intracellular signaling that is important for mediating cytoprotective effect of E2. Here we examined the neuroprotective effect of E2 on BFC neurons in AD animal model.

Female mice were ovariectomized in Avertin anaesthesia. Fourteen days after ovariectomy $A\beta_{1-42}$ were stereotactically microinjected into the nucleus basalis magnocellularis under isoflurane anesthesia. Mice were administered 33ng/g of E2 or vehicle subcutaneously 1h after $A\beta_{1-42}$ microinjection. Animals were killed 14 days after injections by an overdose of anaesthetic (Avertin) and perfused through the heart with 4% paraformaldehyde. Brains were removed and 30 μ m thick coronal sections were cut on a freezing microtome. The cholinergic fibre loss in the somatosensory cortex (SC) were visualized by AChE histochemistry.

All animals that received unilateral injection of $A\beta_{1-42}$ showed a profound decrease in AChE-stained fibers in the layer V, and IV. of SC from the lesioned hemisphere. Administration of E2 significantly attenuated the $A\beta_{1-42}$ -induced AChE fiber loss in the SC.

We report that a single dose of E2 administered 1 h after intracerebral injection of the $A\beta$ effectively reduced the fiber loss of BFC neurons. However, E2 activates both the classical and non-classical pathways inducing uterotrophic effects. One strategy to overcome this shortcoming has been to develop synthetic compounds, activators of non-classical estrogen like signaling (ANGELS), that do not exhibit side-effects.

Our findings suggest that E2 treatment has neuroprotective potential in AD. Based on our results we plan to test novel ANGELS compounds designed by computer modelling that provide protective action against AD without E2-induced side-effects.

SCHRANCZ NATÁLIA ÉVA

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Teleki Szidális Ágnes, egyetemi tanársegéd

Az önértékelés vizsgálata a matematikai szorongással, illetve okostelefon addikcióval

Az előadásban az önértékelés és a matematikai szorongás közti kapcsolat, illetve az önértékelés és az okostelefon addikció mértéke közti összefüggés kerül bemutatásra. A válaszok összegyűjtésében 190 gimnazista tanuló vett részt.

Több kutatás is alátámasztja, hogy a stresszel való hatékonyabb megküzdés kedvező hatással van a mentális és fizikai egészségi állapotra. Ellenben serdülőkkel folytatott vizsgálatokban beigazolódott, hogy a fizikai egészségi állapot és a depresszió együtt kockázatos hatásokkal járhat. A matematikát tanuló diákok önbizalmát csökkentheti a szabályok szigorú memorizálása, és a pár perc alatt megoldandó feladatok. Ezen tényezők szignifikánsan növelhetik a matematikai iránt érzett szorongást.

Az okostelefonok használata szervesen kapcsolódik a fiatalok és a felnővekvő generáció életviteléhez. Túlzott mértékű használatuk ugyanakkor problémás viselkedésként azonosítható, amelyet az iskolai tevékenység hanyatlása, a serdülők teljesítményének csökkenése jellemezhet. Empirikus kutatások támasztották alá, hogy a számítógép, internet és okostelefon összességének média dominanciája erős hatást gyakorol a fiatalok életvitelére.

Vizsgálatomban a Rosenberg Önértékelés Skálát (RSES), Mathematics Anxiety Scale-United Kingdom kérdőívet (MAS-UK) és a Rövid Okostelefon Addikció Kérdőívet (ROTAK) alkalmaztam gimnazistákon. Ellentétben az első hipotézisemben fogalmazottakkal, a serdülő korosztálynál az önértékelés pozitívan korrelál a matematikai szorongással. Ezáltal következtethetünk arra, hogy a magas önértékeléssel rendelkező gimnazisták magasabb elvárásokat állítanak magukkal szemben, vagyis a jobb eredmények iránti vágyuk szorongást indukálhat.

Második hipotézisemből kiindulva nem találtam szignifikáns kapcsolatot az okostelefon addikció és az önértékelés között. Ezen kérdőívek csoportja és a vele megszerzett adatok hosszú távon is hasznosíthatóak. Egyrészt további kutatások elősegítését teszi lehetővé, másrészt pedig felhívhatja az okostelefon negatív, addiktív hatásaira is a figyelmet, főképp a serdülő korosztályban.

SERES KRISTÓF

ELTE BTK nyelvészet doktori III. évfolyam

Témavezető: Adamikné Dr. Jászó Anna, professor emeritus

A névadás sajátosságai Rejtő Jenő Csontribrigád című regényében

Rejtő Jenő a magyar irodalom sajátosságos figurája. Életében hihetetlenül népszerű volt. Halála olyan, mintha maga írta volna meg egy regényben. Regényeit 1943 és 1965 között nem adták ki. Az irodalmi kánon sokáig arra sem méltatta, hogy említse. Napjainkban a NAT ugyanabba a kategóriába sorolja, amelyikbe Jókai került.

Jelen előadás (és a belőle készülő tanulmány) Rejtő Jenő irodalmi névadását vizsgálja, retorikai szemszögből is, Csontribrigád című regényében.

A retorika a neveket is érvforrásként tekinti. Már Arisztotelész és Quintilianus is tárgyalja retorikájában a nevek használhatóságát érvként. A magyar névtanban Kálmán Béla, Hofmann István és Hajdú Mihály is behatóan foglalkozik az irodalmi névadás jellegzetességeivel.

A Csontribrigád nem egy átlagos Rejtő-regény. A hármas felosztás kategóriái közül (vadnyugati, városi, légiós) az utóbbi kategóriába tartozik. Ugyanakkor nem jellemző rá a többi légiós regény könnyedsége, fesztelensége. Ez a könyv komoran humoros.

Az emberi sors kilátástalansága, az ember elállatiasodása áll a regény középpontjában. A szereplők két csoportra oszthatók: azok, akik a Pokoltetőn élnek és raboskodnak, illetve azok, akik oda juttatták őket és/vagy sosem jártak ott.

Tézisem szerint a Pokoltető lakóinak neve egyszerre ősi (lévén a nevek, főként a vezetéknevek tulajdonságokból alakultak ki) és aktuális (mert a név szerzett, kapott vagy kiérdemelt).

A nevek rendszerének vizsgálata elősegíti Rejtő életművének teljesebb megértését és kutatását. Rávilágít arra a módra, hogyan tárja olvasója szeme elé humoros módon az élet borzasztó részeit.

SIMON ADÉL CSENGE

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Zsidó András Norbert, egyetemi tanársegéd

Az okostelefon és közösségi oldal használatának kapcsolata a tanulmányi eredménnyel, a Facebook féltékenységgel, és a párkapcsolati státusz szerinti megoszlása serdülőknél

Kognitív műhelymunka kutatásom témája az okostelefon és közösségi oldalak által kiváltott addikció párkapcsolati státusz és az esetleges nemi megoszlása a közösségi oldalak által kiváltott féltékenység tükrében serdülőknél, illetve az okostelefon és a közösségi oldalak használati szokásainak kapcsolata a tanulmányi teljesítménnyel. Ezt a kérdést különösen fontosnak érzem, mert a serdülők a leginkább veszélyeztetett életkori csoport az okostelefon függőség szempontjából.

A vizsgálatba 58 serdülőt vontam be, 25 férfit és 33 nőt. Kérdőívesomagom egy részletes demográfia adatok és mobiltelefon-használati szokások felmérést, a rövidített Smartphone addiction scale/Okostelefon Függőségi Kérdőívet (SAS-SV), a Rövid Okostelefon Addikció Kérdőívet (ROTAK), Social Media Addiction Scale/Közösségi Média Függőségi Kérdőívet (SMAS) és a Facebook Féltékenységi Skálát tartalmazott.

Hipotéziseim csak részben nyertek igazolást, a közösségi oldalak által kiváltott féltékenység nem mutatott kapcsolatot, sem az addikciós kérdőívekkel, sem a demográfiai változókkal. Ezzel szemben az okostelefon függőségnél és az ehhez tartozó mindennapi használati szokásoknál nemi és párkapcsolati megoszlást is találtam. A nők és a párkapcsolatban élők hajlamosabbak addikció kialakítására. Illetve megerősítést nyert, a fokozott okostelefon és közösségi oldal használat negatív hatása is a tanulmányi teljesítményre. Kutatási eredményeim, illetve ezek továbbvitele hosszú távon pontos képet adhat a Facebook és okostelefon függőség rizikófaktorairól, aminek segítségével a hatékonyabb prevenció lesz megkezdhető.

SIPOS BALÁZS

történész

Témavezető: Dr. Pilkhoffer Mónika

Diós-dűlő szerepe Pécs város építéstörténetében, 1945-1990 között

Diós-dűlő a Budai-városrész és a korábban kivitelezett Meszesi lakótelep között helyezkedett volna el. A feltételes mód használata nem véletlen, hiszen ez egy terv a sok meg nem valósult pécsi lakótelep tervezet közül. Már a város 1951-es Általános Rendezési Terve is számolt a terület későbbi beépítésével, ám ekkor még tényleges tervek nem készültek a területről. Az első konkrét rendezési tervek 1959-ig kellett várni. Ekkor egy főleg lakhatási funkciókat tartalmazó terv született, amely 13 000 ember számára jelentett volna lakhatási megoldást.

A leendő lakótelep bár urbanisztikailag jó helyen helyezkedett el (félúton a belváros és Meszes között és a szénbányák is közel helyezkedtek el), mégis akadtak hátráltató tényezők. Ilyen volt a kiépülő 6-os számú főút vonalvezetése, valamint a földrajzi tényezők, miszerint a város uralkodó széljárása miatt egészségtelennek számított a terület levegője. Ezt a helyzetet csak tovább rontotta a Gyárváros közeli elhelyezkedése.

Ebből kifolyólag 1968-ban ártértékelték a korábbi terveket, és úgy határoztak, hogy a szanálásra ítélt városrészeket (Budai és Szigeti városrész), valamint hosszabb távon Kertvárost fogják előnyben részesíteni. Ennek megfelelően a területre korábban előirányzott lakásszámot negyedére csökkentették, mindezzel párhuzamosan viszont jelentősen megnövelt területeket hagytak fenn az ipar számára.

A város végül 1974-ben hozta meg a végső döntését a városrésszel kapcsolatosan. Ekkor már a többemeletes házak kiszorultak a tervekből, és csak a családi házaknak hagytak fent házhelyeket. A területet innentől fogva ipari területként tartották számon. Ennek megfelelően számos beruházás valósulhatott meg a rendszerváltásig a körzetben, mint például a Szikra Nyomda új épülete, a Tűzoltóság, az Autójavító, vagy a Sütőde.

Előadásomban elsősorban e terveket szeretném bemutatni, valamint rávilágítani, miért is változtatták meg ennyiszer e terület szerepét.

Szabó Ádám

PTE TTK biológia BA I. évfolyam

Témavezetők: Kállai Veronika, tudományos segédmunkatárs

Dr. Ollmann Tamás, adjunktus

Dr. Péczely László adjunktus

Magatartási vizsgálatok MAM-E17 skizofrénia patkánymodellen prepubertás, pubertás és felnőtt korban

A MAM-E17 modell az egyik legelfogadottabb skizofrénia patkánymodell, amely követi a betegség idegfejlődési teóriáját. Az eddigi vizsgálatok elsősorban a felnőtt állatokra fókuszáltak, a betegség megjelenése azonban késői pubertáskorra - fiatal felnőttkorra tehető. Ahhoz, hogy a MAM-E17 modellen végzett vizsgálatok eredményei hozzájárulhassanak a kezelés hatékonyságának növeléséhez, a modell és tüneteinek pontos ismerete szükséges. Célunk ezért a MAM-E17 modellállatok általános aktivitásának, valamint szenzoros-motoros kapuzó mechanizmusainak vizsgálata volt 3 különböző életkorban (prepubertás, pubertás és felnőttkor).

Az állatok aktivitását open field tesztben monitoroztuk. Ennek során mértük a lokomotoros aktivitást, továbbá feljegyeztük a sztereotíp magatartásokat (ágaskodás, szaglászás, mosakodás). A szenzoros-motoros kapuzó mechanizmusokat a megrezzenési reakció (startle) prepulse gátlási paradigmájában vizsgáltuk. Az állatok egy ún. startle kamrában egy előre összeállított hangsort kaptak, amely 20 blokkban tartalmazott 4 féle hangingert.

Az open field teszt a MAM-E17 állatok szignifikáns lokomotoros aktivitásnövekedését mutatta ki pubertás és felnőtt korban, míg prepubertás korban nem volt különbség a két csoport között. A MAM-kezelt állatoknál fokozott szaglászó magatartást figyeltünk meg, hasonló korbelti mintázatban. Az ágaskodások számának növekedése csak tendenciaszerű volt, a mosakodás gyakoriságában pedig nem találtunk eltérést. A prepulse gátlás mértékében MAM-kezelt állatoknál csökkenés mutatkozott pubertás és felnőtt korban, prepubertásban viszont nem volt különbség a kontrollhoz képest.

A lokomotoros aktivitásnövekedés állatmodellekben a skizofrénia pozitív szimptomáinak megfelelője, amelyek hasonlóképpen csak pubertáskorban jelentkeznek először. A szaglászások szignifikáns és az ágaskodások tendenciózus fokozódása ugyanezt a mintázatot követi és a lokomotoros aktivitással együtt fokozott exploratív aktivitásnak foghatóak fel. Ez a fokozott aktivitás a környezetre adott fokozott válaszkészséget jelezheti. A prepulse gátlás zavara hasonlóképpen pubertáskorban és felnőttkorban van jelen. Ez a szenzoros-motoros kapuzó mechanizmus csökkent működésére utal, ami biztosítaná, hogy a bejövő információk közül csak a lényegesekre történjen válaszadás. A mechanizmus zavara esetén megnövekszik a válaszkészség, ami a megfigyelt hiperaktivitást eredményezheti. Eredményeink megerősítik, hogy a MAM-E17 modell a skizofrénia tüneteit megfelelően reprezentálja, ezért a betegség kezelésére irányuló további kutatások jó eszköze lehet.

DR. SZABÓ ISTVÁN

PTE ÁOK doktori

Témavezető: Prof. Dr. Karádi Zoltán, egyetemi tanár

Endogén és exogén kémiai érzékenység a nucleus accumbens-ben

A nucleus accumbens (NAcc) az előagyi limbikus rendszer meghatározó fontosságú elemeként jelentős szerepet játszik a táplálkozás és a metabolizmus központi szabályozásában. Az itt és más, kapcsolódó agyi struktúrákban is megtalálható, ún. glukóz-monitorozó (GM) idegsejtek sokrétűen érintettek ezen, a homeosztázis egyensúlyát biztosító funkciókban. Jelen vizsgálataink célja a NAcc neuronjai endogén és exogén kémiai érzékenységének, funkcionális szerepének tanulmányozása volt.

Kísérleteink során felnőtt, altatott hím Wistar és Sprague-Dawley patkányok NAcc core és shell régiójából extracellularis egysejttevékenységet vezettünk el wolfram szálas multibarrel üveg mikroelektródával 1) kémiai anyagok (D-glukóz, noradrenalin /NA/, dopamin /DA/, acetilkolin, stb.) mikroelektroforetikus beadása, 2) az öt alapízzel és narancslével (komplex íz) végzett gusztatoros stimulációja, valamint 3) nátrium-glutamát (MSG), D-glukóz és NaCl oldatok intragasztikus infúziója során.

A NAcc mindkét vizsgált régiójában kimutattuk glukóz-monitorozó idegsejtek jelenlétét s kutatásainkban e neuronok és a glukóz-inszenzitív sejtek egymástól eltérő DA és NA-érzékenységét is igazoltuk. Bebizonyítottuk, hogy a két szubrégióban az íz-érzékeny és az intragasztikus stimulációra válaszoló idegsejtek aránya ugyancsak különbözik. Eredményeink alapján feltételezhető, hogy a NAcc mindkét vizsgált régiója fontos, differenciált szerepet tölt be a táplálkozás központi szabályozásának adaptív mechanizmusaiban. E folyamatokban az itt található GM neuronok funkcionálisan kulcsfontosságúnak bizonyultak az endogén és exogén környezetből származó kémiai és egyéb jelek integrációjával.

Az Emberi Erőforrások Minisztériuma ÚNKP-17-3-IV kódszámú Új Nemzeti Kiválóság Programjának támogatásával készült.

SZABÓ JÁNOS

PTE BTK pszichológia doktori III. évfolyam

Témavezető: Révész György, egyetemi docens

The scientists' attitude toward the eternal questions of the gifted education

In this research, I investigated the university-teachers' attitudes toward the eternal questions about the manifestation and development of the talent. The novelty of this research is to connect two important areas in the academic talent development (or gifted education – I use these two processes as synonyms): the mentality of the scientists and the eternal questions of the gifted education.

I used questionnaire to measure the attitudes of the scientist. The main goal was to explore the opinion of the university-teachers (N=273) who have experience about the cooperation with talented students (owing to the preparation to the official Hungarian students' conference, to the TDK). After a general investigation, I have compared the attitudes among different science-areas. After that, I have compared it with a miscellaneous (in the aspect of the science-area) control group which consisted from German professors (N=48).

Due to the results, we can conclude that there is concordance among the scientists of the different areas about the eternal dilemmas: In the cases of six questions from the seven, there is no significant difference among the groups (science-areas). The only exception is the question about the appearing-time of the talent (it appears early or late) where the representatives of the humanities think the appearing of the talent in a significantly later time-period than the representatives of the medicine ($F=3,165$; $df=57$; $p<0,05$). During the comparison with the control-group (with the German sample), it has emerged that there are differences among the attitudes in two questions: genetics VS environment ($t= -3,139$; $df=319$; $p<0,05$) and "domain-general VS domain-specific" ($t= 2,837$; $df=319$; $p<0,05$). So, the difference between the attitudes of different science-areas' representatives is smaller than between the Hungarian scientists' attitudes and an other nation's scientists' attitudes.

A büntető anyagi jogot érintő jogharmonizáció, mint a szervezett bűnözés elleni uniós szintű küzdelem egyik elemének bemutatása

A közös bel- és igazságügyi együttműködés, amelynek az Európai Unió Működéséről Szóló Szerződés szerinti elnevezése jelenleg a Szabadságon, a Biztonságon és a Jog érvényesülésén alapuló térség, az Európai Unió egyik szakpolitikája. E szakpolitika keretében az Amszterdami Szerződés óta az Unióban jelen van a büntető igazságügyi együttműködés a tagállamok között. Ehhez kapcsolódóan a kétezres évek elején jelent meg az igény a szervezett bűnözés elleni uniós szintű fellépésre, amelynek köszönhetően több bűncselekmény esetén minimumszabályokat alakított ki az Európai Unió kerethatározatok segítségével.

E bűncselekmények között találjuk az emberkereskedelmet, a gyermekek szexuális kizsákmányolásával kapcsolatos bűncselekményeket, a kábítószerrel kapcsolatos bűncselekményeket és az információs rendszerek elleni támadásokat.

A Lisszaboni Szerződés radikálisan átalakította a közös bel- és igazságügyi együttműködést. Annak egészét uniós szintre emelte. Ez azzal jár, hogy a rendes jogalkotási eljárás vonatkozik ezentúl erre az uniós szakpolitikára is. Jelentős változás még az, hogy a Lisszaboni Szerződés lehetővé teszi a tagállamok büntető anyagi jogának a közelítését. Így ennek legfőbb eszköze az irányelv lett, amely leváltotta a korábban alkalmazott kerethatározatot. Az új, uniós szintre emelt szakpolitika keretében pedig megtörtént az említett bűncselekmények minimumszabályainak felülvizsgálata.

Legtöbbször a tagállamok bűnüldöző hatóságainak együttműködését, valamint a tagállami büntető eljárási jogszabályok közelítését emelik ki a szervezett bűnözés elleni uniós szintű fellépés tekintetében. Azonban a büntető anyagi jogi szabályok közelítése méltán fontos elemét képezi ennek. Az előadás célja, hogy megvizsgálja az emberkereskedelmet érintő minimumszabályok újra szabályozásának bemutatásával, milyen szerepet tölt be a büntető anyagi jogi szabályok közelítése a szervezett bűnözés elleni uniós szintű fellépésben.

Tomasits Bence

PPKE BTK történelem MA II. évfolyam

Témavezető: Dr. Horváth Miklós, egyetemi tanár

Az Árpád-vonal felépítése, működése és hadászati jelentősége

Témám a XX. századi magyar hadtörténet egy kevésbé ismert erőrendszere vizsgálgja, amely a második világháború előestéjén kezdett kiépülni és voltaképp szinte megtámadásáig épült a Kárpátok keleti hegyláncain. Ez volt az Árpád-vonal. Előadásom egyrészt a vonal felépítését, működését, másrészt annak hadászati jelentőségét vizsgálja.

Kutatási módszerem a bővebb levéltári anyag hiányában elsősorban könyvtári szakirodalomra és csak másodsorban levéltári forrásokra épül. Ennek legfőbb oka a szükséges levéltári források megsemmisülése a világháborúban. Az előadásban fellelhető levéltári források a vonalon szolgáló katonák, tisztek (1. magyar hadsereg és az Erdélyben működő IX. hadtest alakulatai) visszaemlékezéseire alapulnak.

Magáról az erőrendszerről a második világháborút követően nem sok magyar szakirodalom született, azonban orosz nyelvű források igen, amelyeket megjelenésüket követően fordítottak le magyarra. Ezek közé tartozott a 4. Ukrán Front 1. gárdahadseregének parancsnoka, A. A. Grecsko *A Kárpátokon át* című könyve, amely 1977-ben került a magyar könyvespolcokra.

A témával a rendszerváltás követően kezdtek el foglalkozni, behatóbban megismerni. Ezen kutatások tükrében jutottak arra a következtetésre, hogy az Árpád-vonal – elsősorban a kárpátaljai szakasza – az elvárásoknak megfelelően, sőt azt meghaladva hosszabb ideig sikeresen fel tudta tartóztatni az addig megállíthatatlannak hitt szovjet Vörös Hadsereget. Ennek fényében érthető, hogy a világháborút követő kommunista vezetés nem igazán kívánta kutatni ezt a témát. Harmadrészt az erőrendszer a mai államhatáron kívülre esik, az érintett országok (Románia, Ukrajna) nem igazán érdeklődtek a vonal iránt.

Úgy gondolom, hogy ezen előadás megalapozhatja a korban megépített magyarországi állások, mint például a Budapestet védő Attila-állás felépítésének és működésnek kutatását, valamint új megvilágításba helyezi a magyar honvédség megítélését a második világháborúban.

TÓTH-PÁL ZSÓFIA

PTE ÁOK, általános orvos IV. évfolyam

Témavezetők: Dr. Péczely László, egyetemi adjunktus

Dr. Ollmann Tamás, egyetemi adjunktus

Kállai Veronika, egyetemi tanársegéd

A ventralis pallidum dopamin D2 receptorainak szerepe MAM-E17 skizofrénia modellállatok térbeli tanulásában

Társszerzők: Trencsényi Eszter, Szabó Ádám, Rinfel András

A skizofrénia a világ népességének 1%-át érintő pszichiátriai betegség. A D2 dopamin (DA) receptor antagonistá szulpirid a skizofrénia kezelésében elfogadott antipszichotikum. Amennyiben az állatokat a gesztáció 17. napján methylazoxymethanol acetáttal (MAM) kezeljük (MAM-E17), olyan elváltozások figyelhetők meg, amelyek hasonlítanak a skizofrénia tüneteire. Kísérleteink célja az volt, hogy megvizsgáljuk, a ventralis pallidumba (VP) injektált szulpirid hatását a térbeli tanulásra egészséges és MAM-E17 modell állatokban.

Vizsgálatainkat hím Wistar-patkányokon végeztük: egészséges, valamint MAM-E17 modellállatokon. A kísérleteket megelőzően sztereotaxikus technika segítségével bilaterális vezető kanülöket építettünk az állatok VP-a fölé, az anyagbeadást a vezetőkanülökbe helyezett beadókanülökön keresztül végeztük. A kísérletek előtt nyolc csoportot alakítottunk ki: négy egészséges és négy MAM-E17 csoportot (mindkét esetben 0,1 µg, 1 µg és 4 µg szulpiriddal kezelt, illetve kontroll (vivőanyaggal kezelt) állatokat alkalmaztunk). A térbeli tanulást és a magatartási flexibilitást a Morris-féle úsztatási (MWM) tesztben vizsgáltuk. Az ülések során mértük a céltalálási latenciát, azaz azt az időtartamot, amely szükséges volt az állat számára, hogy a rejtett platformot (vagy annak helyét) megtalálja.

A kísérletsorozat harmadik napján valamennyi egészséges állatcsoport szignifikánsan gyorsabban megtalálta a platformot az első naphoz képest. A platform nélküli tesztúztatás eredményei azonban azt mutatták, hogy a szulpiriddal kezelt csoportok nem térbeli tájékozódási stratégiát alkalmaztak a tanulási folyamat során. A MAM-E17 állatcsoportok közül a kontroll és a 0,1 µg szulpiriddal kezelt állatok szignifikánsan jobban tanultak a két nagydózisú antagonistát kapott csoporthoz képest.

Kísérleteink az mutatták, hogy a MAM-E17 modellállatok tanulási folyamatait jobban befolyásolja a VP-ba adott szulpirid injekció.

TÖRKÖLY ADRIENN

PTE BTK pszichológia BA II. évfolyam

Témavezető: Putz Ádám, egyetemi tanársegéd

A fogamzásgátló tabletta hatása a női arcpreferenciára

A fogamzásgátlók hatása még mindig kutatások témáját képezi, egyelőre nem teljesen feltárt és némileg elhanyagolt terület. Ezzel szemben az arcpreferencia egy nagyon jól dokumentált és kutatott pszichológiai jelenség.

Kutatásomban arra keresem a választ, hogy a fogamzásgátló tabletta mennyiben változtatja meg a női arcpreferenciát. 225 heteroszexuális, rendszeres menstruációs ciklussal rendelkező nő töltötte ki online kérdőívem. Közülük 71 nő szedett fogamzásgátló tablettát, a fogamzásgátlót nem szedő nők közül 33-an voltak termékeny időszakban. 30%-ban feminizált és maszkulinizált férfi arcokat kellett értékelniük egyenként, majd forced-choice formájában, ezt követően a szocioszexuális orientációs kérdőívet kellett kitölteniük.

Eredményeimben bizonyítom, hogy a fogamzásgátlót szedő nők arcpreferenciái eltűnnek, nem mutatnak ciklikusságot a vonzóság, megbízhatóság, rövid és hosszú távú kapcsolati preferencia terén sem. A kontroll csoportban lévő fogamzásgátlót nem szedő nők esetében a ritkábban publikált eredményeket kaptam, vagyis enyhén inkább a feminin arcokat preferálták, szemben a maszkulinabb arcokkal a fertilis és a nem fertilis időszakban egyaránt. Ezekkel az eredményekkel a fogamzásgátlóról alkotott képet szeretném árnyalni, illetve rávilágítani, hogy a gyógyszer szedése nem csak a nők életére van hatással, de közvetve a párjukéra, illetve a kapcsolatuk alakulására is. A SOI kérdőív segítségével pedig a fogamzásgátlót szedő nők és a fogamzásgátlót nem szedő nők hosszú távú preferenciái és szocioszexualitásuk közötti kapcsolatot szeretném feltárni.

TÖRÖK ÁDÁM

PPKE BTK történelem doktori II. évfolyam

Témavezető: dr. Bank Barbara, megbízott előadó

„Az életet jelentő tudás” – Sigetter Viktor Győző ezredes fogságban

A második világháborút követő időszakban, a kommunista diktatúra kiépülésének kezdeti szakaszában, az élet szinte minden területén szükség volt a Horthy-korszak tisztviselőinek, szakembereinek hasznosítható tudására, szakértelmére. Nem volt ez másképpen a hadseregben, s így a katonai hírszerzés és elhárítás berkein belül sem. Sigetter Viktor Győző ugyanis 1921-től kezdve a HM–VI.–2. osztályon (a későbbi 2. vkf. osztályon) teljesített szolgálatot kezdetben, mint bizalmas ügykezelő illetve személyügyi referens, majd pénz – és átalánykezelő. 1936-44 között – rövid megszakítással ugyan, de – a 2. vkf. osztály vezetőjének segédtisztjeként működött. E beosztásnak köszönhetően nagy rálátással bírt nemcsak a katonai hírszerzés és kémelhárítás világára, de az ország sorsát befolyásoló főbb katonai és politikai tényezőkre is.

Nem csoda, hogy a háború után, Nyugatról hazatérve a kialakuló új állambiztonsági szervek célkeresztjébe került. Fogsága idején be kellett számolnia a 2. vkf. o. felépítéséről, személyzetéről, kapcsolati hálójáról. Az új rendszer azonban nem ismert irgalmat, feljegyzései elkészültével 1950-ben internálták, majd 1953. október 23-án három év hat havi börtönbüntetésre ítélték, amelyet azonban kitöltötnek vett a bíróság. Szabadulva azonban továbbra is az állambiztonsági szervek felügyelete alatt kellett mindennapjait élni.

Az ügyében készült vizsgálati dossziék és perének levéltári forrásai további adalékkal szolgálhatnak a Horthy-korszak katonai hírszerzéséért és kémelhárításáért felelős szerv, a 2. vkf. o. szervezet – és működéstörténetéhez.

TÖRÖK DOMINIKA

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Dr. habil. Láng András PhD, egyetemi docens

Észlelt szülői bánásmód és az agresszió, düh valamint a szorongás összefüggései serdülőkorban

A serdülőkor az individualizáció időszaka, amikor az autonómia rengeteget fejlődik, de a szülőtől való távolságtartás ellenére a serdülők továbbra is keresik a szülői támogatást és iránymutatást a számukra stresszes időszakokban. Fontos számukra a fizikai és érzelmi kötődés és a támogató szülői bánásmód, ami egyben a kényelem és a védelem forrása is.

Az eljárásban 78-an vettek részt (átlagéletkor=15.37 év; minimum=14 év; maximum=19 év), akikből 54 nő, 24 férfi.

A kutatásomban arra voltam főként kíváncsi, hogy a serdülők szüleikkel kapcsolatos negatív érzései miként befolyásolják az agressziót, a dühöt és a szorongást. Összefüggést találtam a serdülőkori agresszió, düh, szorongás és a szülői elkerülő reakció a gyerek distresszé; serdülői elkerülés a szülői intimitásra, és az észlelt elutasító szülői bánásmód között.

A szakirodalmak alapján feltételeztem, hogy a fiúk fizikai agressziója jelentősen erősebb, mint a lányoké, ami a statisztika alapján beigazolódott. Azonban a lányok verbális agressziója nem bizonyult szignifikánsan erősebbnek a fiúkénál.

Érdekesnek találtam megvizsgálni, hogy vajon a nem hagyományos családban nevelkedő serdülők agresszivitása és szorongása erősebb-e, mint a hagyományos családban élőké, azonban csak az agresszió düh skálájával találtam összefüggést.

Izgalmasnak találnám a jövőben megvizsgálni a kérdést olyan fiatalokkal is, akiknek a szülei szorongásos vagy viselkedéses problémával küzdenek. Azt feltételezem, hogy a genetikai faktorok és a közös környezet miatt a serdülők is hasonló problémával küzdenének. Még izgalmasabb lenne olyan serdülőket vizsgálni, akiket örökbe fogadtak, de a biológiai szülei hasonló problémával küzdenek, így kizárva a közös környezet hatását.

Remélem, hogy segíthet a kutatásom a serdülőkori düh, agresszió és szorongás megértésében, korai felismerésében.

TRENCSÉNI ESZTER

PTE ÁOK általános orvos III. évfolyam

Témavezetők: Dr. Ollmann Tamás, egyetemi adjunktus

Kállai Veronika, tudományos segédmunkatárs

Dr. Péczely László egyetemi adjunktus

Kognitív tanulás vizsgálata A MAM-E17 skizofrénia patkánymodellen, különböző életkorokban

A skizofrénia a humán populáció 1% át érintő pszichiátriai betegség, amely kezelése a széleskörű kutatások ellenére máig sem elég hatékony. Állatkísérletes kutatási modellként az egyik legelfogadottabb a betegség idegfejlődési teóriáján alapuló MAM-E17 patkánymodell. Az embrionális időszak 17. napjának (E17) környéke kritikus a központi idegrendszer, különösen egyes kortikális területek, illetve a hippocampus fejlődése szempontjából. Az ekkor az anyaállatnak i.p. beadott antimitotikus hatású metilazoximetanol-acetát (MAM) az utódban az ezen agyterületekre vándorló neuronok fejlődési zavarához vezet. Az utódok tünetei nagyban hasonlítanak az emberi skizofrénia tüneteire.

Jelen kísérletünk célja a kognitív képességek vizsgálata volt MAM-E17 skizofrénia patkánymodellen, 3 különböző életkorban (prepubertás, késői pubertás és felnőttkor). A tanulási folyamatokat, az állatok magatartási flexibilitását és munkamemóriáját 8 karú labirintusban (radial arm maze, RAM) vizsgáltuk. Két csoportot hoztunk létre, egy MAM-kezelt és egy kontroll csoportot.

A RAM apparátusának 4 karjában jutalmat helyeztünk el, az állatoknak ezeket kellett megtalálniuk, a tanulási folyamat során ezek helyét elsajátítaniuk. A tájékozódást a karokban és azokon kívül elhelyezett cue-k segítették. Az első fázisban (kondicionálás) az állatokat több napon az apparátusba helyeztük, és amikor a 4 jutalom helyét már megtanulták (egyik csoportnak sem javult tovább a teljesítménye), a jutalmak helyét megváltoztattuk (reverz kondicionálás). A kísérletet ismét több napig folytattuk, amíg az állatok teljesítménye már nem mutatott további javulást. Az állatok mozgását a kísérletek során végig videokamera segítségével rögzítettük, és Noldus Ethovision rendszer segítségével elemeztük. Mértük az egyes karokba történő belépések számát és időpontját. Hibának tekintettük, ha az állatok olyan karba léptek be, ahol egyáltalán nem volt jutalom (1. típusú hiba); ha olyan karba léptek be, ahol már korábban megették a jutalmat az adott ülés során (2. típusú hiba); illetve (csak a reverz kondicionálás során) ha az állatok olyan karba léptek be, ami a kondicionálás során jutalmazott volt, a reverz paradigmában azonban már nem (3. típusú hiba). Adatainkat ANOVA segítségével elemeztük.

Eredményeink azt mutatják, hogy az 1. típusú hibát, a nem jutalmazott karba való belépések számát tekintve a MAM-kezelt állatok a kondicionálás során csak a pubertásban mutatnak tanulási deficitet a kontrollokhoz képest. A reverz paradigmában azonban mindhárom életkorban elmaradnak tőlük. Azokba a karokba, amelyekből a táplálékot már korábban megették (2. típusú hiba), szintén gyakrabban léptek be a MAM-mal kezelt állatok: a kondicionálás során csak a prepubertásban, a reverz kondicionálás során pedig mindhárom életkorban. Ez a munkamemória zavarára utal. A MAM-mal kezelt állatok pubertásban és felnőttkorban szintén többször léptek be a korábban jutalmazott karokba, ami perszeverációt jelez.

UJVÁRI BALÁZS

PTE ÁOK általános orvos VI. évfolyam

Témavezető: Dr. Gaszner Balázs, egyetemi docens

A centrális projekciójú Edinger-Westphal mag vizsgálata a Parkinson-kór rotenon modelljében patkányban

A Parkinson-kór (PD) klasszikus mozgáskoordinációt érintő tüneteinek háttérben elsősorban a substantia nigra (SN) területén bekövetkező dopaminerg neuronpusztulás áll. A betegséget nem-motoros tünetek, köztük szorongás és depresszió is jellemzik. A PD számos agytörzsi mag közül az Edinger-Westphal magot is érinti. Kutatócsoportunk több éve vizsgálja e mag centrális projekciójú (EWcp) urocortin1 (Ucn1) tartalmú részét és annak stresszadaptációban, illetve hangulatzavarok kóroktanában játszó szerepét. Jelen kutatásunk célja, hogy megvizsgáljuk a terület jelentőségét a PD-hoz társuló hangulatzavarokban, melyek gyakran már a motoros tünetek előtt manifesztálódnak. Feltételeztük, hogy a patkányokban toxikus hatás révén előidézett PD a SN mellett a EWcp területén is szövettani elváltozásokat okoz, melyhez az állatban depresszió-szerű tünetek társulnak.

Wistar patkányokon szubkután rotenon kezelést végeztünk 5 héten át, mely jól ismert PD rácsálómódel, melyeket oldószerrel kezelt kontrollokkal hasonlítottunk össze. Az 5. héten open field (OFT), forced swim (FST), light dark box (LDB) és szukróz preferencia teszteket (SPT) alkalmaztunk az állatok szorongási- és depresszió szintjének értékelésére. Az állatokat perfundáltuk, majd tirozin-hidroxiláz (TH) és Ucn1 immunhisztokémia segítségével vizsgáltuk a SN illetve a EWcp területét.

Az OFT a rotenon kezelt állatoknál emelkedett szorongási szintet, a SPT megnövekedett anhedónia szintet mutatott. A tesztekben megfigyelhető volt az állatok mozgásában bekövetkező zavar is, mely a LDB és a FST megbízhatóságát megkérdőjelezhetővé tette. Szövettani vizsgálattal a SN területén szignifikáns, mintegy 50%-os TH neuronvesztést találtunk. Az Ucn1 neuronok számában csökkenést nem láttunk, de a sejtek puffadt morfológiát mutattak, mely károsodásukra utalhat.

Modellünk alapján arra következtethetünk, hogy az EWcp Ucn1 sejtjeinek károsodása hozzájárulhat a PD hangulati életet érintő nem-motoros tüneteinek kialakulásához.

VARGA FLÓRA

PTE ÁOK általános orvos V. évfolyam

Témavezetők: Dr. Józsa Gergő egyetemi tanársegéd

Dr. Juhász Zsolt, egyetemi adjunktus

Transzplantáción átesett gyerekek kötése hagyományos és modern kötszerrel

Háttér: A mély égési sérülések sebészi ellátása az elhalt terület tangencionális kimetszéséből, valamint saját félvastag bőrrel történő fedéséből áll.

Célkitűzés: A mély (II/2, III. fokú) égési sérülés miatt transzplantált betegek műtét utáni kezelésének az összehasonlítása.

Betegek és módszer: A pécsi gyermeksebészeti osztályon 2015. január 1 és 2017. december 31 között 16 gyermek transzplantációja történt mély másodfokú égési sérülés miatt. A retrospektív vizsgálatban két csoport került kialakításra. Az 1-es csoportban Grassolind háló + Betadine-oldatos kötéssel, míg a 2-es csoportban Aquacel Ag foam/Curiosa-val történt a transzplantált bőr fedése.

Eredmények: Az 1-es csoportban 7 gyermek, míg a 2-es csoportban 9 gyermek került bevonásra a klinikai vizsgálatba. Az 1-es csoportban a gyermekek sérülésének az oka minden esetben forró folyadékkal történő forrázás volt. Az égés három esetben a testfelület 5-10%-át, míg négy esetben több, mint 10%-át érintette. A gyermekek átlagosan 21,9 napot töltöttek kórházban, ezalatt egy gyermeket átlagosan hatszor kellett altatni kötécscsere miatt. A kötszer levételére átlagosan a 13. napon került sor a megfelelő megtapadásnak köszönhetően. A 2-es csoportban 4 gyermek esetében forró folyadék, míg 5 gyermeknél kontaktégés okozta a sérülést. A sérülés négy esetben a testfelszín kevesebb, mint 5%-át, két esetben 5-10%-át, három esetben pedig több, mint 10%-át érintette. Az így kezelt gyermekek átlagosan 13,8 napot töltöttek kórházban, ezalatt átlagosan háromszor voltak altatva. A kötszer eltávolítása átlagosan a 10. napon történt.

Következtetések: A transzplantációt követően az intelligens kötés alkalmazásával a gyermekek altatása és a kórházban eltöltött napok száma jelentősen csökkent. A habkötszerrel kezelt csoportban a kötés végleges eltávolítása 3 nappal korábban történt meg.

VARGA ZSÓFIA, GÉCZY DOROTTYA
PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam
Témavezető: Géczy Dorottya PhD hallgató

Nemi reprezentációk és identitás fenyegetettség kapcsolata. Roma és nem-roma összehasonlító tanulmány

A világról alkotott reprezentációink magukban foglalnak történelmi, politikai és gazdasági elemeket, melyek mentén nem csupán meghatározzák, de korlátozzák is az egyének és csoportok gondolkodásmódját, viselkedését, interakcióját. A különböző szereptulajdonítások és az identitás egyaránt egy társadalmi folyamat és egy közösség tagjai közötti diskurzusok eredménye. A társadalmi nem (gender), azaz, hogy mit jelent férfinak és nőnek lenni, szintén mélyen gyökerezik a társadalmi és ideológiai kontextusban. Így az eltérő társadalmi csoportba tartozó, és különböző kultúrájú személyek reprezentációi különbözhetnek egymástól.

A kutatás középpontjában a roma és nem-roma személyek közti különbségek vizsgálata álltak a nemi szerepekre vonatkozó reprezentációikat és az identitás fenyegetettség állapotukat illetően.

A vizsgálatban 288 személy vett részt; roma (N= 136) és nem roma (N= 152) nők és férfiak egyaránt. Két ingerre vonatkozó (férfi, nő) asszociáció-háló feladat mellett a Multiple Threat and Prejudice Questionnaire skálával felmérésre került a személyek különböző identitás aspektusainak (nemi, vallási, nemzeti, kulturális, egzisztenciális) fenyegetettségi szintje.

Eredményeink szerint a romák alacsonyabb iskolai végzettséggel és alacsonyabb keresettel rendelkeznek. Ebből kifolyólag anyagi helyzetük rosszabb a nem-roma személyekhez képest, amely az egzisztenciális identitás fenyegetettségük magasabb pontszámában mutatkozik meg. A roma kitöltők a nemi szerepeket tekintve jobban távolítják magukat a modern gondolkodástól. Ezzel összhangban tradicionális gondolkodásmód, illetve érzelmeket és mentális tényezőket kevésbé hangsúlyozó, leginkább cselekvésekben megnyilvánuló reprezentáció jellemzi asszociációikat, amely az alacsonyabb iskolai végzettségnek tudható be.

Eredményeink az oktatás jelentőségére világítanak rá, amely nem csupán az anyagi helyzet javulását idézheti elő, hanem a gondolkodásmódbeli változást is. Mindez hosszú távon a romák integrációját segítheti elő.

VICENA VIKTÓRIA

PTE ÁOK általános orvos III. évfolyam

Témavezetők: Prof. Dr. Reglődi Dóra egyetemi tanár

Dr. med. Markus M. Heimesaat

A bélflóra változása PACAP hiányos egerekben

A PACAP (hypophysis adenilát cikláz aktiváló polipeptid), egy olyan neuropeptid, amely általános sejtvédő funkcióval rendelkezik a szervezet számos szervében, így a bélben is. A bélben többek között kimutatták, hogy PACAP hiányában nagyobb fokú ischemiás és gyulladásos jelek figyelhetők meg állatkísérletekben. A bélbaktériumok számos fiziológias folyamatban vesznek részt, mint az emésztés, a zsírsanyagcsere, a vitaminszintézis, immunsejtek fejlődése és érése, valamint a támadó patogénekkel szembeni védekezésben is fontos szerepük van.

Kísérletünk célja az volt, hogy megvizsgáljuk van-e különbség a vad típusú és PACAP knockout (KO) egerek bélflórája között, mely esetleg magyarázhatja a KO egerek fokozott érzékenységét a különböző immunopathológiai betegségekre.

Kísérletünk során különböző korcsoportú (2 hét, 1-3-6-12 hónap, és > 15 hónap) vad és KO eger széklet mintákat gyűjtöttünk, melyekből különböző fajú baktériumok DNS-ét izoláltuk. Az egerek bélflórája különböző baktérium csoportokat tartalmazott, mint az enterobaktérium, enterococcus, lactobacillus, bifidobaktérium, Clostridium coccoides és leptum, amelyeknek mennyiségét kvantitatív real-time PCR-rel analizáltuk. Az adatok feldolgozására Mann-Whitney U tesztet alkalmaztunk.

A széklet enterobacterium és enterococcus tartalma KO egerekben alacsonyabbnak bizonyult, mint a vad egerekben 1 hónapos és 6 hónap feletti korcsoportnál. A Bacteroides aránya viszont magasabb volt 1 és 6 hónapos KO egerekben. A legnagyobb különbség azonban az egészségre jótékony hatással bíró bifidobaktériumok esetében volt megfigyelhető: ezek gyakorlatilag hiányoztak a KO egerek bélflórájában, minden korcsoportban.

A számos jótékony hatással bíró bifidobaktériumok teljes hiánya a PACAP KO egerekben, részben magyarázhatja a PACAP hiányában megfigyelt fokozott érzékenységet számos gyulladásos és immunológiai kórképben.

ZÖLDI ERIKA

PTE BTK pszichológia BA III. évfolyam

Témavezető: Dr. Lábadi Beatrix, egyetemi adjunktus

Kognitív érzelemszabályozási stratégiák vizsgálata a machiavelliánus attitűd függvényében

A machiavellisták érzelmi hidegsége mögött komoly belső indulatok és feszültségek állhatnak. Az érzelmek azonosítása mások-, és saját esetükben is problémát okozhat számukra, illetve ezáltal a kognitív feldolgozásuk során is nehézségbe ütközhetnek. Ezen kognitív érzelemszabályozási stratégiák feltérképezése a machiavellistáknál még nem tisztázott jelenség. Az érzelmek kinyilvánításának nehézsége is hozzásegítheti őket ahhoz, hogy valódi szándékaik ne derüljenek ki és társas kapcsolataik során sikeresen éljenek manipulatív hajlamukkal. Ez kapcsolati viszonylatban maladaptívan hat, viszont manipulációs képességükkel kompenzálhatják ezt a céljaik elérése érdekében. Összességében a maladaptív érzelemszabályozás és a manipulatív hajlam együttese egy adaptív viselkedési komplexummá fejlődik ki. Továbbá a machiavelliánus attitűd pozitívan korrelál a negatív életszemlélet és cinikus világgép meglétével. Ez a negatív szemlélet a környezetben élők hibáztatásában és a katasztrofizálásban is megjelenik.

Hipotézisem alapján a machiavellisták személyiségükből kifolyólag az általuk nem befolyásolható, azaz distressz helyzetben hajlamosabbak a maladaptív kognitív érzelemszabályozási stratégiák felvételére. Ennek vizsgálatára a *Machiavellizmus Skálát* és a *Kognitív érzelemszabályozási stratégiákat* mérő kérdőívet 95 gimnazista serdülővel vettem fel. A vizsgálat során e hipotézisem beigazolódni látszik, mely következtetni enged a machiavellista személyek belső működésének megértésére. A szerzett adatok hosszú távú hasznosíthatósága további ez irányú kutatások elősegítését teszi lehetővé. Továbbá érdemes lenne az érzelemszabályozási stratégiák felvételét környezeti, tanult kontextusba helyezni. Fejlődéslélektani szempontból vizsgálva a szülői bánásmód és nevelés prediktálhatja a machiavellizmus mértékét – következtetve a környezeti hatás fontosságára-, illetve az érzelemszabályozási stratégiák felvételét.

ZSINDELY BORBÁLA RÓZSA

PTE BTK német-történelem tanári IV. évfolyam

Témavezető: Dr. Rab Virág, egyetemi adjunktus

A köztünk élő „Hajdana”, avagy egy eltűnt társadalmi réteg rövid bemutatása

A témám egy nagyobb és folyamatban lévő kvalitatív kutatás egy részletét mutatja be. A kutatásom központi témája az eltűnt úri középosztály sorsa, társadalomtörténeti, és történelmi szempontból.

A kutatás központi kérdése arra keresi a választ, hogy mi maradt meg ennek az eltűnt társadalmi rétegnek az örökségeként? A szokások, hagyományok, tovább élő anekdoták miként tudják befolyásolni a jelenkori generációk identitását és annak fejlődését. Azért tekinthető ez társadalomtörténeti kutatásnak, mert ez egy társadalomtörténeti tény, hogy az emlegetett társadalmi réteg eltűnt. Vizsgálatom történelmi oldala abból indul ki, hogy a más rétegekbe való asszimilálódás hogyan és milyen történelmi események hatására zajlott le, valamint hogy mindez egy család történetében hogyan követhető nyomon.

Hosszú távon szeretném a kutatásom kitágítani és tágabb kontextusban megvizsgálni azt, hogy mindezek a tények milyen pontos összefüggéseket mutatnak az identitásfejlődéssel és többek között a generációk közötti kommunikációval, családon belüli emlékezéssel. A kutatás jelenlegi állását szeretném röviden bemutatni.